

mikrosporija, str. 1-11,

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

leto: XXXVII januar 2005

število: 7

Poština plačana pri
pošti Slovenj Gradec
Cena 550 tolarjev

Viharnik

D 8148/2005

naslovna tema

Poslovni načrt 2005

Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec d.d.

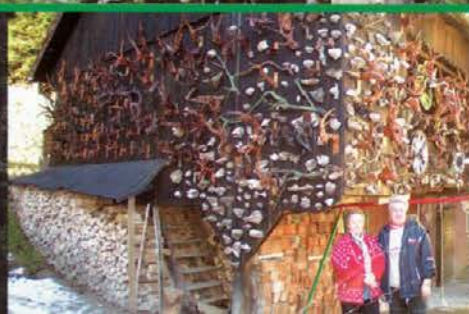
gozdarstvo

**Najbolj skrbni lastniki
gozda v letu 2004**

Gozdne učne poti

veterina

Mikrosporija

Poslovni načrt 2005

Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec d.d.

Silvo Pritržnik, univ. dipl. inž.

Družba je v letu 2004 doživljala velike spremembe na področju organizacije, vodenja, kadrovanja in je z uvedbo nove tehnologije na področju žaganja lesa iglavcev postala ena največjih ponudnikov žaganega lesa v Sloveniji. Z odproda-jo za poslovanje nepotrebnega premoženja in opustitvijo nedonosnih dejavnosti je družba svoj kapital osredotočila na področje primarne predelave, ki je težišče razvoja družbe, z namenom zmanjšanja odvisnosti od gozdarske dejavnosti.

Pred nami je obdobje nenehnega izboljševanja poslovanja, ki zahteva znanje, vztrajnost, inovativnost in delavnost. V Gozdnem gospodarstvu bomo v poslovnem letu 2005 pospešeno delali na prenovi poslovnih procesov, ki bodo tržno usmerjeni do naročnika in v skladu s strateškimi cilji podjetja. Spremembe povzročajo vedno večja konkurenca, vedno večja moč in zahteve kupca, nove tehnologije in globalizacija. Samo podjetje, ki uspe v času in v skladu s svojo rastjo organizacijsko strukturo ustrezno spreminjati, lahko preživi daljše obdobje. Prilagajanje sodobnim oblikam organizacijske strukture podjetja pomlajuje. Spreminjanje organizacijske strukture je za podjetja zelo zahtevna naloga in spremljajo jo mnoge neznanke. Popolna integracija čistih teoretičnih modelov v

poslovno prakso ni mogoča. V poslovni praksi je vsak primer integracije nekoliko drugačen. Skoraj vedno se stare oblike organizacijske strukture prepletajo z novimi oblikami organiziranosti. Konkretna integracija je zelo odvisna od trenutne kadrovske zasedbe.

Strateške dejavnosti družbe so pridobivanje in trženje lesa iz državnih in privatnih gozdov, primarna predelava lesa in trgovinska dejavnost. Družba bo pri izvajanju aktivnosti za doseganje vizije in ciljev izkoristila prednosti in priložnosti, odpravljala slabosti in zmanjševala nevarnosti, ki ogrožajo družbo.

Vizija družbe je postati vodilno podjetje na področju pridobivanja lesne mase iz gozda in prevzeti vodilno vlogo pri oskrbi ljudi z lesom za njihove bivalne in energetske potrebe v severnovzhodnem delu Slovenije.

Temeljni cilj poslovanja je, da z obstoječimi viri, sposobnostjo in znanjem ljudi doseže zadovoljiv dobiček, zaposleni v družbi pa zadovoljivo plačilo za opravljeno delo.

Prilagodljiva ponudba oblega lesa s fleksibilnim krojenjem izbranih dreves in ponudba konstrukcijskega ter drugega lesa za gradbene namene s prilagodljivo primarno predelavo in oblega lesa za potrebe trga je osnovna izdelčna strategija družbe. Družba ne bo usmerjena v masovno proizvodnjo, ampak v kvaliteten predelavo lesa specialnih dimenzij v manjših serijah in bo povezano delovala na gozdarskem, primarno predelovalnem in trgovskem področju.

Družba bo aktivno upravljala z lastnim kapitalnim premoženjem in skrbela za večanje premoženja kapitalsko povezanih družb.

Družba bo v prihodnje v skladu s koncesijsko pogodbo o izvajanju del v državnih gozdovih pridobivala iz gozda gozdne lesne sortimente, izvajala gozdnogojitvena in varstvena dela ter izvajala gozdne gradnje. Koncesijska pogodba je dolgoročna, kar je nedvomno prednost, saj ima družba dolgoročno zagotovljeno delo in možnost iz tega naslova ponuditi na tržišče cca 52.000 m³ oblovine letno. Družba bo poleg izvajanja del v državnih gozdovih izvajala dela tudi v gozdovih drugih lastnikov gozdov in se ukvarjala z odkupom gozdnih lesnih sortimentov na kamionski cesti in panju.

Letos načrtujemo odkup cca 15.000 m³ lesa na kamionski cesti in 2.000 m³ na panju. Stalna prisotnost na terenu, sodelovanje in pridobivanje informacij od gozdarjev Zavoda za gozdove, centralno skladiščenje in lastna predelava lesa, tradicija ter zanesljivost plačila so prav gotovo prednosti, ki pripomorejo k pridobitvi večjega tržnega deleža na tem področju odkupa lesa. Naši cilji pri odkupu lesa so povezani s primarno predelavo, ki bo v večini predelala odkupljen les in dopolnila kapacitete in pogodbene obveznosti. Naš prednostni cilj pred količinskim bo tako namenjen dohodkovnim učinkom. Svetovanje o načinih krojenja se je izkazalo za koristno, zato velja ta pristop še okrepiti. Odkup okroglega lesa listavcev bo potekal v posameznih primerih v dogovoru s GG-INPO PE Meles.

Družba se bo ukvarjala s primarno predelavo iglavcev, medtem ko bo razvoj primarne predelave listavcev izvajala preko povezane družbe GG-INPO. Dejavnost bo koncentrirana na lokaciji v Otiškem Vrhu s sodobno opremo za pripravo in obdelavo oblovine, najsodobnejšo opremo za žaganje in ustreznim skladiščnim prostorom. Na žagi bomo v letošnjem letu razžagali preko 41.000 m³ lesa. Poskusili bomo izkoristiti prednosti, ki jih nova žaga omogoča. Glavne prednosti so prijazen način zadovoljitve kupcev, kratek dobavni čas kot rezultat popolne fleksibilnosti reza, zadovoljitev kupca z enega mesta za vse njegove potrebe in visoka kvaliteta reza.

Področje trgovske dejavnosti predstavlja predvsem trgovanje lastnih in lesnih proizvodov drugih proizvajalcev ter orodij in opreme za delo v gozdu na področju maloprodaje. Družba ima tri maloprodajne enote. Dve od njih, in sicer v Slovenj Gradcu in Radljah, sta specializirani za prodajo specializirane gozdarske opreme in zaščitnih sredstev za delo v gozdu ter servisiranje orodja za gozdarstvo. V sklopu Trgovine LES je organiziran tudi pooblaščen servis za proizvajalce HUSQVARNA, STIHL, JONSERED, VIKING in PARTNER. Trgovina v Ptujju ima dolgoletno tradicijo pri prodaji žaganega lesa. Na tej lokaciji bo družba plasirala svoje izdelke iz primarne predelave. Poleg tega bo tržišče oskrbovala tudi z drugimi proizvodi iz lesa za gradbene in mizarske potrebe ter za Hoby program, program STIHL, masivne talne in stenske obloge, barve in okovja.

Z odprodajo poslovnih prostorov na lokaciji Pameče in prenosom dela vzdrževanja na lokacijo Otiški Vrh se je spremenila tudi zadolžitev za vzdrževanje lastnih strojev, naprav, vozil, traktorjev, vseh vrst viličarjev in tudi zgradb. Vzdrževanje bo obsega-

lo torej vse, kar je potrebno vzdrževati, da stvarem ohranjamo funkcijo pripravljenosti za nemoteno stalno ali občasno delo. Temu cilju bomo prilagodili tudi strategijo vzdrževanja. S kombinacijo kurativnega in preventivnega vzdrževanja bomo dosegli boljšo učinkovitost delovnih strojev in tehnološko povezanih linij. Skupna učinkovitost opreme (OEE), ki je produkt razpoložljivosti, uspešnosti in kakovosti izdelkov, bi morala znašati preko 90 %.

Viharnik je revija, ki jo izdajajo koroški gozdarji že 36 let. Nastala je iz potrebe po komuniciranju med ljudmi, ki so delali v gozdarstvu in kmetijstvu na območju treh dolin: Mislinjske, Dravske in Mežiške. V vseh teh letih je obveščal, vzgajal in osveščal prebivalce podeželja o pomenu in vrednotah gozda in prostora, s katerim gospodarimo, spremljal je dogajanja v gospodarski družbi Gozdno gospodarstvo in delo Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec, z zapisi in slikami ohranjal naravne, kulturne in zgodovinske vrednote območja, ki ga pokriva, stkal kroniko življenja v tem prostoru in času, v katerem izhaja iz življenjepisov posameznikov v besedilih o osebnih praznikih in nekrologih, ter obveščal o dogodkih, ki so zaznamovali naše skupno življenje ali življenje posameznika v tem okolju. Tudi v letošnjem letu bomo gradili na osveščanju prebivalstva o pomenu gozda in usmerjali k pozitivnemu ravnanju z naravo in okoljem oziroma prostorom, v katerem živimo.

Upravno področje predstavlja dejavnosti upravnih služb, ki so hkrati tudi podpora strateškemu vodenju in odločanju uprave ter vodenju skupnih zadev. Upravna služba obsega področja informacijske tehnologije, človeških virov, financ, računovodstva, pravnih zadev in drugo. V procesu izboljševanja bo družba izkoristila predvsem notranje rezerve s povečanjem produktivnosti, pri zmanjševanju stroškov, organizacijsko fleksibilnostjo, povišanju prodajnih učinkov, motivaciji zaposlenih in izboljšanju komunikacije med sodelavci na vseh nivojih. V letu 2005 predvidevamo planirani obseg proizvodnje doseči s 110 zaposlenimi. Proizvodnjo, splošno in prodajno režijo smo planirali na osnovi obstoječe organizacije družbe. Za planirani obseg proizvodnje so potrebne storitve delavcev invalidskega podjetja, in sicer 31 delavcev.

Z uvajanjem procesa nenehnih izboljšav podjetja z orodji, ki jih ponuja metoda 20 K, s ciljnim vodenjem, zmanjšanjem stroškov, skrajšanjem časov notranjih transportnih poti, skratka z odpravljanjem pomanjkljivosti in izkoriščanjem notranjih rezerv bo družba dosegla boljše poslovne rezultate.

Informativni gozdarski storži v decembru

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. ⚙️ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Z mesecem decembrom so se za-
prli informativni gozdarski stor-
ži v letu 2004, s skokom v leto
2005 pa se bodo odprli novi. In
kaj je bilo zanimivega v gozdar-
skih vrstah na koroškem območ-
ju v zadnjem mesecu preteklega
leta? Decembrsko vreme je bilo
naklonjeno tako gozdarjem kot
lastnikom gozdov, da so dela v
gozdu lahko izvajali nemoteno.
Prvih deset dni smo v večjem
delu našega območja v nižini
zaradi toplotnega obrata zrlji v
nizko oblačno nebo, medtem
ko so v višjih predelih uživali v
sončnih žarkih. Lepo vreme je
bilo kratkotrajno moteno lo-
kalno različno v obliki rahlega
deževnega rosenja 1. in 5. de-
cembra v večernih urah. Najniž-
je jutranje temperature so bile
v začetku meseca nekaj stopinj
nad lediščem, po 10. decembru
pa so se spustile pod 0°C (21.,
22., 23. decembra celo pod -10°C).
Najvišje temperature, med $+3^{\circ}$
do $+8^{\circ}\text{C}$, so bile izmerjene
v višjih predelih, nad 1000 m

nad morjem pa je bilo na soncu
še topleje. Jasne dneve je 25. de-
cembra prekinila popoldanska
oblačnost, tako smo imeli 26. in
27. dne v dolini dež, nad 800 m
nadmorske višine pa je snežilo.
28. decembra pa je snežilo tudi
v nižini, kjer je zapadlo nekaj
centimetrov snega, v višjih pre-
delih pa tudi 30 cm in več suhe-
ga snega. Tako je bil konec leta
vsaj nekoliko zimsko praznično
obarvan.

Gozdarji ZGS smo izbrali naj-
bolj skrbne lastnike gozdov v
letu 2004 po posameznih ob-
močjih. Vseh 14 lastnic in last-
nikov se je srečalo 2. decembra
v Radmirju v Zgornji Savinjski
dolini na osrednji prireditvi, kjer
so vsi prejeli priznanja. Stanku
Kertu, p. d. Miklu iz Jamnice (KE
Prevalje), izbranemu najbolj
skrbnemu lastniku gozda v OE
Slovenj Gradec, sta se pridružila
vodja javne gozdarske službe OE
Slovenj Gradec Milan Tretjak in
predsednik območnega sveta
Jože Jeromel. Iz sosednjih ob-
močnih enot so bili »naj« lastni-
ki: iz OE Nazarje Alojz Kumprej,
v OE Maribor Slavko Grace in v
OE Celje Franc Matijec.

Lepega decembrskega vreme-
na so bili veseli tudi gozdarji in
gozdni delavci GG Slovenj Gra-
dec – po koncesijski pogodbi iz-
vajalci del v državnih gozdovih,
saj so lahko nemoteno izvajali
načrtovana dela javne gozdarske
službe. Tudi z odvozom hlodovi-
ne niso imeli večjih težav, saj je
bil zgornji ustroj gozdnih cest
zmrznjen in »utrjen«. Revirni
gozdarji so na terenu intenziv-
no izvajali pregled in prevzem
opravljenih del v državnih goz-
dovih, mnogi med njimi pa so že
pripravljali za leto 2005 načrto-
vane gozdnogojitvene objekte v
zasebnih gozdovih. V decembru
smo urejali podatke za letna po-
ročila o delu ZGS, katera bomo
morali dokončno sestaviti na
območnih enotah do 20. janua-
rja. Tako bomo lahko analizirali
uspešnost našega in vašega dela
v koroških gozdovih v preteklem
letu.

V posameznih krajevnih eno-
tah so izvedli še zadnje izobra-
ževalne aktivnosti za lastnike
gozdov (KE Slovenj Gradec, KE
Dravograd, KE Radlje). Pri iz-
obraževanju sta sodelovala tudi
Branko Širnik in Peter Tasič (oba
iz GG Slovenj Gradec). Lastnike
gozdov sta seznanila s kroje-
njem in z napakami lesa. V KE
Radlje so po končanih ureditve-
nih delih in izdelavi gozdnogo-
spodarskega načrta GE Radlje –
levi in desni breg za obdobje
naslednjih 10 let ob pomoči na-
ših računalniških strokovnjakov
(Samo Vončina, Ivan Štornik) iz-
delali lično zloženko o krajevni

enoti, namenjeno lastnikom in
širši javnosti.

Prazničnih decembrskih dni –
božiča in novoletnih praznikov
– se verjetno najbolj bojijo mla-
da iglasta drevesca, saj si želimo
olepšati in okrasiti naš bivalni
prostor ali njegovo zunanost s
tradicionalnim okrasnim dreves-
cem. Da v želji po najlepšem dre-
vesu ne bi bilo povzročene ško-
de, ZGS ob svetovanju lastnikom

gozdov in drugi javnosti razdeli
nalepke za okrasna drevesa, za
katere morajo biti izdane tudi
odločbe. V decembru smo razde-
lili v OE Slovenj Gradec gozdnim
lastnikom, GG Slovenj Gradec in
drevesnici Omorika skupaj 4200
nalepk. Pridobivanje in prodajo
okrasnih dreves so kontrolirale
inšpekcijske službe in policija.
Gozdarji ugotavljamo, da je v
koroških gozdovih zaradi ne-
kontroliranega poseka okrasnih
dreves iz leta v leto povzročeno
manj poškodb in škode.

Ena izmed pomembnih nalog
javne gozdarske službe je tudi
skrb za divjad in ohranitev nje-
nega življenjskega prostora s
pomočjo usklajenega načrtova-
nja gospodarjenja in spremlja-
ve izvedbe teh načrtnih del. V
zimskem času poskrbimo tudi
za ptice. V decembru je ZGS pri-
skrbel določeno količino ptičje
hrane. Sončnice smo razdelili na
vseh šest krajevnih enot, goz-
darji teh krajevnih enot pa so ali
pa še bodo razdelili ptičjo hrano
za zunanje ptice po šolah in vrt-

cih. Za mlade opazovalce ptic so
ali pa še bodo pripravili tudi na-
ravoslovne ure.

21. decembra smo se na seji v
Rakovem Škocjanu zadnjič v
letu 2004 sestali gojitelji vseh 14
območnih enot. Na sejo oddelka
3 so bili povabljeni tudi nekda-
nji že upokojeni območni vodje
oddelka za gojenje in varstvo
gozdov, da smo po predstavitvi
izdelave računalniškega progra-

ma gozdnogojitvenega načrta in
ostalih tekočih strokovnih zade-
vah obudili spomine na preteče-
no desetletno pestro gozdnogo-
jitveno delo ZGS. Računalniški
program sta nam predstavila
Branko Glavan (CE) in Marija
Kolšek (OE Ljubljana). Program
v najkrajšem času dobimo na
testiranje tudi na območne enote.
Udeleženci smo se podali tudi
po učni poti, kjer smo spozna-
vali naravne lepote Rakovega
Škocjana.

Leto je potrebno primerno za-
ključiti. 22. decembra 2004 smo
se vsi zaposleni ZGS OE Slovenj
Gradec zbrali pri Dularju v Kot-
ljah, kjer smo po strokovnem
posvetu in predavanju našega
stanovskega kolega Janeza Ko-
nečnika (OE Kočevje) o fotosa-
fariju in gozdovih v Tanzaniji v
pozni popoldanski urah za-
ključili naše zadnje skupno dru-
ženje v starem letu.

Za konec leta nam je zapel naš
gozdarski pevski zbor »Stežice«.

Najbolj skrbni lastniki gozda v letu 2004 v območni enoti Slovenj Gradec

Goarzd Mlinšek, univ. dipl. inž. Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

V Zavodu za gozdove Slovenije so že šesto leto izbirali najbolj skrbne lastnike gozdov v vseh štirinajstih območnih enotah. Tako kot je potrebno skrbeti in negovati ljudi, tako je potrebno skrbno gospodariti tudi z gozdom. Treba ga je znati opazovati, varovati, gojiti, predvsem pa, ob upoštevanju njegovih funkcij, negovati. V gozdu je potrebno načrtno delo, če želimo, da nam bo optimalno dal tudi na dolgi rok. Za boljše spoznavanje naših zelenih pljuč in racionalno delo v gozdu pa je potrebno znanje, katerega lastniki gozdov in izvajalci del v gozdu pridobivajo ob pomoči javne gozdarske službe. Večina koroških kmetov in lastnikov gozdov na koroškem območju je skrbna in dobro gospodarji z gozdom, saj so ljudje že tradicionalno povezani z njim in z gozdarsko službo. Marsikateremu med njimi tudi v današnjih časih predstavlja socialno varnost in banko za hude čase. In prav ti lastniki znajo najbolj ceniti dolgoročne vrednote gozda. Zato je prav, da najbolj skrbne lastnike tudi javno pohvalimo in jim damo javno priznanje za dobro delo v domačem gozdu.

Tako kot prejšnja leta je izbor najbolj skrbnih lastnikov potekal po določenih kriterijih (vestno delo v gozdu, spremljanje dogajanj v gozdu, vzdrževanje gozdnih prometnic, izobraževanje, upoštevanje večnamenskih funkcij gozda, sodelovanje z javno gozdarsko službo in drugimi za gozd koristnimi organizacijami) javne gozdarske službe najprej po posameznih krajevnih enotah (KE), iz skupine »naj« lastnikov posameznih krajevnih enot pa je komisija na sedežu območne enote (OE) izbrala najbolj skrbnega območnega lastnika gozdov.

Izmed šestih, po krajevnih enotah izbranih najbolj skrbnih lastnikov gozda, je bil za najbolj skrbnega lastnika v letu 2004 v OE Slovenj Gradec izbran Stanko Kert, p. d. Mikel iz Jamnice (KE Prevalje). Stanko Kert se je v spremstvu vodje ZGS, OE Slovenj Gradec, Milana Tretjaka in predsednika

Sveta ZGS, OE Slovenj Gradec, Jožeta Jeromla srečal z ostalimi 13 najbolj skrbnimi območnimi lastniki gozda na podelitvi priznanj najbolj skrbnim lastnikom gozdov 2. decembra 2004 v Šport centru Prodnik v Radmirju nedaleč od Ljubnega ob Savinji. Pri-

hčerjo Zalo in bico Ano mladi gospodar Stanko Kert. Pravijo, da ima tisti, ki rad poje in pleše tudi zelo rad gozd. Da to drži, nam lahko potrdi tudi Stanko, ki je bil do prevzema domače kmetije zelo aktiven tudi na kulturnem področju v Šentanelu, vasi,

ga centra iz Postojne delavnice iz gojenja, varstva in tehnologije gozdov. Stanku tudi ni tuje gozdnogojitveno načrtovanje, saj se redno srečuje in sodeluje z gozdarji domače krajevnice, pa tudi ostalim iz območne centrale rad prisluhne. Redno vzdržuje

Stanko Kert prejema priznanje od direktorja ZGS Andreja Kermavnarja

znanja sta po prijetnem kulturnem programu podelila direktor ZGS Andrej Kermavnar in predsednik Centralnega sveta ZGS Franc Ferlin.

In od kod je prišel koroški najbolj skrbni lastnik gozda? Živi v koroški pokrajini, ki je slikovito preprejena s številnimi celki, na katerih gospodarijo na gozd navezani kmetje, ki so skozi več rodov pripomogli, da je naša državna meja živa še danes. Med te kmetije spada tudi Miklova domačija na Jamnici, v neposredni bližini avstrijske meje. Na tej kmetiji živi s svojo družino – ženo Marijo, sinovoma Davidom, Matevžem,

poznani po kmečkem turizmu. Danes je Stanko lastnik okrog 37 ha velike hribovske kmetije. Skrbi za 22 ha dobro negovanega gozda. Stalno spremlja dogajanja v svojem gozdu in okolici. Že pred prevzemom kmetije je kot mladi proizvodni kooperant izvajal številna gozdarska dela izven domačega »grunta«. Danes opravlja vsa dela v domačem gozdu sam. Zaveda se pomembnosti nege in varnega dela v gozdu, zato se redno udeležuje izobraževanj s področja gojenja in varstva gozdov ter gozdne tehnologije. V Miklovem gozdu so bile izvedene pod strokovnim vodstvom ZGS in Srednjega gozdarskega šolske-

gozdne prometnice, pozimi pa pluži tudi gozdne in lokalne ceste v revirju Jamnica. Zaveda se pomembnosti večnamenske vloge gozda in poudarjenosti številnih funkcij gozda in gozdne krajine. Čeprav ni lovec, rad pomaga njim in divjadi. Ob gozdnem robu ne guje stare lesnike, v gozdu pa ohranja drevesa z dupli. Ekološko je osveščen tudi izven gozda, saj se pri Miklu ukvarjajo z biološkim kmetovanjem že pet let. Sonaravni način gospodarjenja poskušajo iz gozda prenašati na negozdne površine. Doma pridelano hrano ponujajo gostom kar doma, saj se ukvarjajo z dopolnilno dejavnostjo – kmečkim turizmom.

Miklova kmetija v Jamnici

Janko Ramšak pred domačo hišo pri Požegu (Paka nad Mislinjo)

Kmetija Požeg v Paki nad Mislinjo

Stanko pogostokrat poudarja: »Dobro je sodelovanje z gozdarsko službo, še posebno revirnim gozdarjem Franjem Šternom in šefom krajevne enote Jankom Mikelnom. Zelo koristna so izobraževalna predavanja in delavnice, ki jih pripravljajo gozdarji«. Še veliko gozdarskih izzivov je pred

ben lastnik gozda. Je lastnik 78 ha velikega posestva, katerega varuje 60 ha gozda. Velik delež je mladega gozda, saj so kar nekaj hektarjev strmih pašniških površin pustili, da so se zarasle. Janko ima dober čut za poseganje v gozd, še posebno pa za nego mladega gozda. Vsa dela v gozdu

Župnija Stari trg je z denacionalizacijo in odločbo od leta 1994 lastnica večjih gozdnih površin na pobočjih Blatnice in Kozarnice pod Uršljo goro. Pred denacionalizacijo je imela župnija okoli cerkve samo 2,75 ha, z vrnitvijo gozdov pa se je srečala z novo dejavnostjo. Lastništvo starotrške župnije zastopa župnik Gabrijel Knez, ki se je znašel pred novo in zelo zahtevno nalogo gospodarjenja z gozdovi. Sam pravi, da izhaja iz mesta in da je prvotno bolj malo vedel o gozdu, vendar je ob pomoči gozdarjev in nekaterih župljanov (kmetov in lastnikov gozdov) gozd in delo v njem zelo dobro spoznal. Prvotno videnje koristi od gozda so bili le kubični metri debelega drevja. Po začetnih težavah je steklo tesno strokovno sodelovanje z gozdarsko stroko, predvsem pa z revirnim gozdarjem Petrom Cesarjem in gospodom Gabrijelom Knezom. Dovzeten je bil za nasvete in strokovno načrtno predloge za delo v gozdu, tako da so po desetih letih že vidni določeni rezultati. V preteklosti (planska leta po II. svetovni vojni) močno izsekani lepi gozdovi Blatnice in Kozarnice so naravno in umetno pomlajeni, zato je potreba po negi mladostnih faz za doseganje cilja – kvalitetno drevje in zdrav stabilen gozd – nujna. Lastnik je ob pomoči Adolfa Lenarta, župnijskega referenta za gospodarjenje z gozdom in drugimi izvajalci v ureditvenem obdobju 1997–2006 do danes poleg rednega poseka v okviru gozdnogospodarskega načrta Plešivec in po gozdnogojitvenem načrtu izvedel 60,85 ha nege in 0,66 ha dopolnilne sadnje. V tem obdobju je bilo v zaprtem kompleksu Blatnice obnovljenih in na novo zgrajenih skupaj 2.500 m³ vlak, v letu 2001 pa se je lastnik odločil zgraditi 1.300 m gozdne kamionske ceste Blatnica–Kopišče. Lastnik redno namenja lastna denarna sredstva iz gozda za izgradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic, na lastne stroške pa so tudi uredili in dali izmeriti 700 m parcelnih mej med oddelki in odseki v državni lasti (zastopnik Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije) in v lasti župnije Stari trg. Starotrška župnija je pomagala tudi kmetu, kateremu je pogorelo gospodarsko poslopje, les pa je darovala tudi gasilec iz

Kotelj in drugim. Župnik Gabrijel Knez pa sodeluje tudi z lovci LD Slovenj Gradec, saj mu je znan pomen živali v gozdnem prostoru. Na vprašanje, kakšno se mu zdi sodelovanje z javno gozdarsko službo, pravi: »Sodelovanje z gozdarsko stroko je že rodilo sadove, najlepši stiki pa so stiki z logarjem Petrom. V vseh letih sodelovanja od gozdarske službe nismo zahtevali nemogočega. Tudi s sosedmi in Skladom dobro sodelujem. S podelitvijo naslova najbolj skrbnega lastnika v krajevni enoti je poudarjeno zaupanje stroke do našega dela v gozdu. Zaupanje pa je tudi obveza. Za uspešno delo v gozdu ima zasluge predvsem naš referent Dolf.«

Kmetija Jaž na Sv. Duhu je ena izmed najbolj strmih kmetij v KE Dravograd. Pravijo, da naj bi hodil mimo Jaževe kmetije sam cesar, ki se ni mogel začuditi, da v takšni strmini lahko živijo in obdelujejo zemljo. Jaževim naj bi obljubil, da bodo oproščeni plačevanja davkov. In kdo naj bi bil danes ta srečnež, ako bi še veljala cesarska obljuba? To bi bil Simon Kališnik, še v letu 2004 lastnik Jaževe posesti in lanskoletni najbolj skrben lastnik gozda v KE Dravograd. Jaževa posest je velika 45 ha, od tega je 36 ha gozda. Rastišča so v Jažovem gozdu zelo bogata, zato je drevesna sestava v njem zelo pestra, razgibanost pa je tudi v razvojnih fazah. Velik delež gozda je v pomlajevanju. Simon opravi vsa dela v gozdu sam, ljubezen do gozda in dela na kmetiji pa je vzbudil v sinu Milanu, kateremu je kot mlademu gospodarju posestvo predal v last. Ker danes na malih in srednje velikih kmetijah ni mogoče preživeti od lastnih prihodkov s kmetije, mora vsaj eden od družinskih članov biti redno zaposlen ali pa je potrebno imeti še kakšno dopolnilno dejavnost. Pogoj, da se je oče Simon lahko upokojil, je bil tudi prepis posesti na sina Milana. Simon je s svojo ženo Marijo, ki je zelo dobra rezbarka in zeliščarka, sinu Milanu pripravil osnovo za nadaljnje kmetovanje. Pri Jažu se počutijo verjetno zelo varno, saj imajo v družini tudi hči Marjetko, poklicno vojakinjo, za nadaljnje gradbene posege pa bo lahko poskrbela druga hči Lojzka, trenutno absolutna na gradbeni fakulteti. Osnovna dejavnost na Jaževi kmetiji sta gozdarstvo in živino-

Župnik Gabrijel Knez skrbi za gozdove župnije Stari trg

Adolf Lenart je referent za gospodarjenje z gozdovi v župnijskem svetu župnije Stari trg

Stankom. Za dosedanja prizadevanja mu ponovno čestitamo in mu želimo, da bo še naprej tako vestno skrbel za domači gozd!

Kaj počenjajo ostali »naj« lastniki v letu 2004 iz posameznih krajevnih enot slovenjgraškega gozdno-gospodarskega območja?

Če se peljemo od Doliča proti Sv. Florjanu po jarku v Pako nad Mislinjo in se dvignemo na delno zravnano pobočje pod grebenom Pohorja, se nam od tod odpre lep razgled po slikoviti in valoviti pokrajini. Na tej rahlo položni ravnini stoji kmetija Požeg, na kateri že vrsto let gospodari Janko Ramšak, v KE Mislinja v lanskem letu izbrani najbolj skr-

opravlja sam, na kmetiji pa mu trdno stoji ob strani in mu pomaga energična žena Marija. Skupaj sta vzgojila tri otroke. Sin Peter je že zapustil domače gnezdo – živi in dela v Velenju, sin Matjaž bo diplomiran strojnik, hči Simona pa je vešča v trgovanju. Na Požegovi kmetiji se poleg gozdarjenja ukvarjajo z živinorejo, a trajni vir dohodka imajo v negovanem gozdu. Da mu delo v gozdu poteka lažje in bolj varno, se Janko redno udeležuje izobraževalnih aktivnosti, zelo vestno pa sodeluje z revirnim gozdarjem Matjažem Konečnikom. Pravi, da je Matjaž v redu revirni gozdar, pa tudi sodelovanje z ostalo gozdarsko službo je zelo dobro in tega si želi še naprej.

Kmetija »Jovan« v Javorju

Štefan Grabner »naj« lastnik v KE Črna

Štefan Grabner »naj« lastnik v KE Črna

Gospodinja Marija Kališnik je spretna tudi v rezbarjenju

Simon Kališnik - Jaž in Vlado Petrič pred Sv. Florjanom

Pri Jažu na Sv. Duhu nad Dravogradom

reja, imajo pa tudi oboro za damjake. Da pa si je Simon res zaslužil naslov »naj« lastnika, potrjuje tudi naslednji dogodek. Predlani je bila velika suša, zato so v gozd pripeljali cisterno z vodo in v času suše zalivali posajene sadike. Intenzivno tudi neguje mlad gozd, še posebno pa ima veliko skrb za redke drevesne vrste. Prijetno mu je bilo sodelovati z javno gozdarsko službo, kljub predaji posestva sinu pa bo še nadalje rad prisluhnil strokovnim nasvetom revirne gozdarke Suzane Andrejč. Širši javnosti pa sporoča: »Ni zadosti, da označeno drevo posekaš, gozd moraš tudi negovati, še posebno mlad gozd, predvsem tisto, kar se samo nasemeni, saj tak podmladek bolje raste.«

V KE Črna je bil za najbolj skrbnega lastnika izbran Štefan Grabner z Javorja nad Črno na Koroškem. Štefan pripominja, da si del tega prijetnega priznanja zasluži tudi žena Cvetka, saj sta oba lastnika dveh kmetij, Drvodolove in Jovanove, na katerih enotno gospodarita. Večji del skupne posesti leži na sončni strani Javorja ob panoramski cesti Črna-Sleme in ima skupno površino 95 ha. Gozda je 75 ha. Na kmetiji se ukvarjajo poleg gozdarskih del in živinoreje tudi z dopolnilno dejavnostjo. Izdelujejo palete. V gozdu opravlja vsa dela Štefan sam, v veliko pomoč pa so mu sin Roman, ki je kmetijski tehnik, in svaka Jože in Rajko Pečovnik – oba upokojena delavca GG Slovenj Gradec. V ožjem Štefanovem družinskem krogu so še hči Marija – študentka ekonomije v Mariboru, mlajši sin Blaž – dijak 1. letnika raven-ske gimnazije in seveda bica Elizabeta, ki dela pravo konkurenco

Ribničanom. Je odlična mojstrica v izdelovanju zobotrebec. Štefanu pomeni gozd veliko, saj iz njega jemlje za obnovo poslopij in posodobitve kmetijstva na obeh kmetijah, vendar ne v škodo gozda. Iz gozda jemlje in vrača v obliki nege in varstvenih del po načrtih gozdarske stroke. Upošteva navodila revirnega gozdarja Boštjana Hribernika, s katerim se zelo dobro »zastopi«, se z njim vse pogovori in sploh je sodelovanje med njima »super«.

V radeljskem predelu levega brega Drave so kmetije manjše kot na območju Pohorja in zgornje Mežiške doline. Manjša je tudi gozdna posest. V teh gozdovih so bolj bogata rastišča in v njih so pogostejša negovalna ukrepanja bolj potrebna kot v sestojih na revnih rastiščih in na višji nadmorski višini. Ena izmed teh kmetij je tudi domačija Nehnik na Pernicah, na kateri gospodari Branko Mori, v KE Radljah izbran najbolj skrbni lastnik gozda v letu 2004. Nehnikova kmetija je velika 21 ha, polovica površine

je porasle z gozdom. Gozd je lepo negovan, še posebno mladi sestoji. Vsa gozdarska dela opravlja Branko sam, pomagata mu sin Silvo, ki se je izšolal za mizarskega tehnik, in žena Jožica. Vsa dela izvajajo po navodilih revirnega gozdarja Mateja Modica. Strokovno podporo pa Branko v prihodnje vidi tudi v hčeri Aniti, študentki gozdarstva. Zaveda se nevarnosti pri delu v gozdu, saj je bil nekaj časa zaposlen kot miner v GG Slovenj Gradec (TOK Radlje), zdaj pa se redno udeležuje vseh izobraževanj s področja gojenja, varstva gozdov in tehnologije dela v gozdu. 12. junija 2004 je pri Nehniku veter podrč čez 200 m³ dreves, katere je ob domači pomoči Branko sam posekal in spravil iz gozda. Z gozdom in s pomočjo živinoreje zaradi majhnosti kmetije ni možno ustvariti dohodka za preživetje, zato se pri Nehniku ukvarjajo z dopolnilno dejavnostjo. Branko preizkuša tudi svoje znanje v žganjekuhi. V okviru razstave »Dobrote slovenskih kmetij« je za svoje »šnopse« dobil že številna priznanja. Zelo

okusno in zdravilno je regratovo žganje, vendar le po kapljicah. Brankovo mnenje o sodelovanju z javno gozdarsko službo je: »Marsikateri je videl gozd kot njivo, na kateri bi samo želi. Z našo gozdarsko službo se je to mišljenje spremenilo. V našem gozdu imamo dosti mladovja. Zavedam se, da bom z nego dobil kvalitetna drevesa in pestrost drevesnih vrst.«

Branko ima čut za pestrost grmovnih in drevesnih vrst. Ima pa tudi veselje do zbiranja in restavriranja starega kmečkega orodja. Morda je te umetniške lastnosti podedoval po pokojnem očetu Ludviku Moriju – samoukemu literarnemu ustvarjalcu in dolgotletnemu sodelavcu v Viharniku!

Spoznali ste najbolj skrbne lastnike gozdov v letu 2004 v OE Slovenj Gradec. Tako njim kot ostalim lastnikom gozdov želim, da bi s skrbnim gospodarjenjem nadaljevali in da bi sodelovanje z javno gozdarsko službo postalo še bolj vsestransko in poglobljeno!

Branko Mori z ženo Jožico in sinom Silvotom

Nehnikova kmetija na Pernicah

Naravoslovna gozdna učna pot Lopan

Primož Areh, inž. gozd. ☞ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

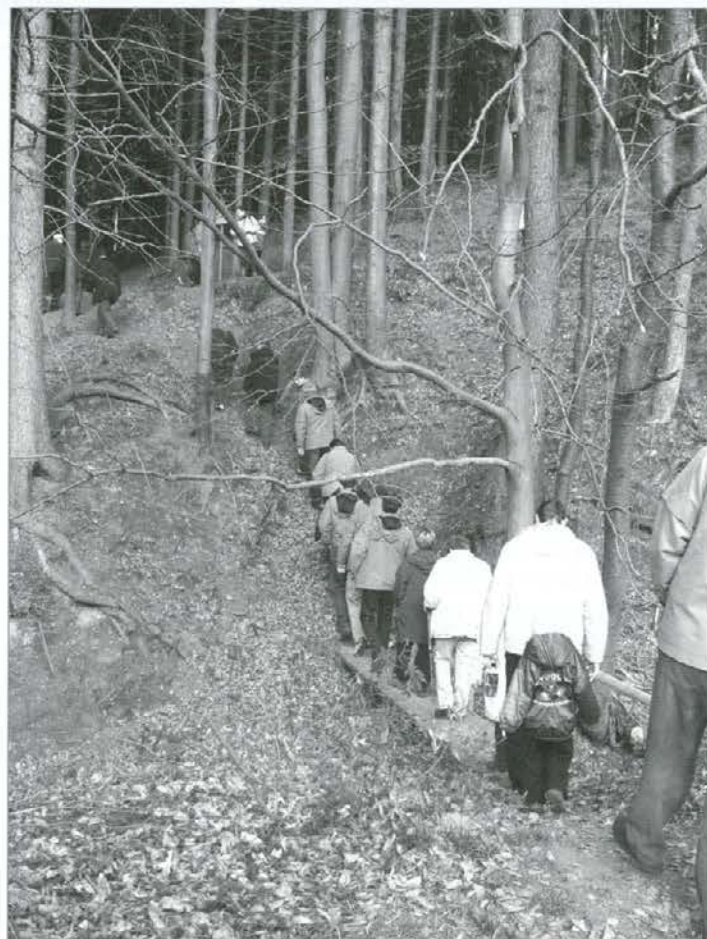
Mislinja je kraj, ki leži v zgornjem delu Mislinjske doline na 600 metrih nadmorske višine. Tukaj se prepletata podeželski način življenja in mestni vrvež iz bližnjih mest Slovenj Gradca in Velenja. Naselju pripadajo še manjši zaselki Vovkarje, Straža,

so ostale razvaline gradu Valdek. Kasneje je nadvojvoda Ivan posodobil prometne poti skozi kraj in razširil bližnjo sotesko. Kraj se ponaša tudi z bogato industrijsko zgodovino. V 16. stoletju so se začele razvijati fužine, kasneje v 18. stoletju je bil v

svoj pečat na tem koščku slovenske zemlje. V bližini Hude luknje so se vršili boji legendarne 14. divizije, tudi lokalni možje in fantje so se hitro uprli tedanjemu okupatorju in nudili oboroženi odpor iz pohorskih gozdov. Ravno ti gozdovi so skozi

kasneje Arthur Perger) in v teh gozdovih pustili velike sledi. Danes so ta območja pokrita večinoma z gozdovi smreke z redko primesjo listavcev.

Skozi gozdove veje veter, ki bi lahko pripovedoval o resničnih zgodbah pohorskih

Kozjak, Završe in Šentlenart. Skozi Mislinjo teče istoimenska reka. Kraj leži na stičišču bogatih kulturno-zgodovinskih vezi. Človek je že od nekdaj obiskoval te kraje. V bližnji soteski Huda luknja so sledovi kamenodobnih kultur. V času Rimljanov je skozi naselje potekala za tisti čas pomembna trgovska pot Celea-Colatio-Virunom. To pot so uporabljali še v srednjem veku. Takrat so nad okolico gospodarili roparski valdeški vitezi, kasneje še Auffensteini. Iz tistih časov

Mislinji eden izmed najmočnejših železarskih obratov na slovenskem. Nekako v tem obdobju zasledimo tudi glažute, po katerih nosi ime še danes del Mislinjskih gozdov. Z izgradnjo ozkotirne gozdne železnice v letu 1904 je Mislinja postala ena izmed pomembnejših slovenskih lesnopredelovalnih centrov. Omeniti je še potrebno, da je imel kraj za potrebe industrije in individualno razsvetljavo svojo elektrarno, tovarno lepenke in sodarno. Tudi novejša zgodovina je pritisnila

stoletja izoblikovali ljudi na tem področju.

Prav na področju gozdarstva je zgodovinska dediščina izredno bogata. Že včasih so gozdovi pokrivali večji del današnje Mislinje in okolice. Prebivalstvo je bilo poseljeno zelo na redko. Gozdove so takratni prebivalci izkoriščali za lov, nabiranje gozdnih sadežev in kasneje za pridobivanje obdelovalnih površin. Kasneje so lastništvo nad njimi prevzeli večinoma tuji veleposestniki (Žiga Zois,

holcarjev, oglarjev, glažutarjev in pavrov.

Prav zaradi te bogate kulturno-zgodovinske in naravne dediščine smo se gozdarji iz Mislinje odločili, da na skromnem delu naših gozdov skušamo pričarati mladini in ostalim ta prečudovit, včasih skrivnosten, spet drugič igriv ekosistem – GOZD! V ta namen smo ustvarili naravoslovno gozdno učno pot. Ime Lopan je dobila po starem lokalnem imenu, ki ga gozdarji in starejši domačini

uporabljamo še danes.

Ker na mladih svet stoji, smo za izhodišče učne poti izbrali okolico OŠ Mislinja. Tako bodo učenci imeli svojo učilnico v naravi kar na pragu šole. Mogoče bodo pritegnili še vrstnike iz drugih šol in tako postali glasniki svojega prečudovitega gozdnatega okolja. Pot nato zlagoma teče po gozdovih v bližini OŠ, prečka cesto z Male Mislinje in zavije na planinsko pot, ki vodi na Črni vrh. Po dvesto metrih zavije na desno in pelje do stanovanjskih hiš, ki s svojo prečudovito lego kraljujejo nad Mislinjo. Prav s tega mesta se nudi pogled na Uršljo goro, Raduho, Peco, Kozjak, Šentvid in bližnje kmetije. Prijazni lastnik zemljišča in bližnje hiše je omogočil tudi postavitev kozolca z razgledno karto. Nato pot pelje do okolice gozdarstva v Mislinji, tam začne krožno zavijati in se vračati nazaj proti izhodišču. Pot je krožna in na njej je petnajst postaj. Na teh postajah lahko obiskovalec kar iz narave s pomočjo vodnika, ki smo ga izdali v pomoč, izve, kaj novega v njegovi okolici. Postaja Drevesne vrste je pomikna in obiskovalec spozna naše pomembne drevesne vrste na manjšem odseku učne poti.

Na to pot so vabljeni otroci in mladina tako iz Mislinje kot iz bližnjih krajev, družine in posamezniki, ki želijo izvedeti nekaj več o svojem naravnem okolju. Sama pot ni zahtevna, lahko jo pretečete ali pa uživate ob počasni hoji, je skratka za vse tiste, ki želijo storiti nekaj koristnega zase.

Zahvaljujemo se Občini Mislinja, ki je financirala celoten projekt. Prav tako se zahvaljujemo vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k postavitvi Naravoslovne gozdne učne poti Lopan!

36. letnik Koroškega gozdarskega Viharnika – 2004

— Franček Lasbaher, prof.

Glasilo koroškega Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec je z letom 2004 končalo že svoj 36. letnik, kar je spoštovanja vreden dosežek. Uredniški odbor v sestavi Marlena Humek (tudi likovna urednica), Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik in Brane Širnik v vlogi odgovorne in glavne urednice vodi Ida Robnik; kot lektorica je zapisana Marta Krejan. V povprečju obsega okrog

podatki je nedvomno tisti, da bodo v državnih gozdovih pridobili 52.000 m³ lesa, kar je 7 % v državnem deležu (ne izvemo pa deleža koroške državne lesne zaloge in/ali deleža koroškega letnega prirastka – da pristavim nekaj svoje radovednosti). Karel Zagorc se posveča Razvoju krajine na grebenu Pohorja, Milan Golob pa je pisec prispevka Komunikacijska podpora varstva

nica Sonja Moličnik Puhr. Viharnik ob dejstvu, da Koroška nima splošnega glasila, uvidevno objavlja tudi kaj zgodovinskega in kulturnega gradiva, tokrat npr. Stanko Hovnik 60 let pohorske brigade Miloša Zidanška, Peter Tovšak Zbirki "Poet v meni" na pot, Jože Potočnik Zanimiva razstava za oko in dušo. Planinstvo si je z gozdarji tako rekoč v sorodu in najbrž brez njega ne bi

lahko zadovoljni še s poročilom Petre Krevh, da so na gozdnem gospodarstvu z opravljenimi deli pri povečanju in obnovi sodišča v Slovenj Gradcu ter študijske knjižnice na Ravnah tudi uspešni gradbeniki. O srečanju krajevnih mlekarjev v Podgorju (celjski in ljubljanski mlekarji letno odajo težko predstavljivo veliko količino nad 30 milijonov litrov mleka) piše M. Tovšak. S strukturnimi skladi in sredstvi za razvoj kmetij v evropski skupnosti nas pregledno poučita Darja Jeriček in Mojca Krivec. Članek Ivana Gačnika Cerkev sv. Uršule na Uršlji gori nam pogled uravnava nad koroško gozdno mejo in nas seznani z obnovo ter preostali deli za njeno dokončanje. Potrebno je še veliko macesna! Omenim naj še zapis Za krajevni praznik po Meškovi poti Nevenke Kotnik.

Številka 3. V uvodniku Borut Tasič obvešča o pričetku obratovanja velike pridobitve – nove

30 strani približne velikosti A4, ki je bralcu še ravno prav prijazna tudi za branje v rokah. Za Viharnik je posebej značilna množica prispevkov, ki se povprečno približuje številu 50, pri čemer seveda prevladujejo krajši članki. Njegova povednost se prične že na platnicah z nizom svežih fotonovic, njihova sprednja notranja stran pa je namenjena uvodniku. Tisk v glavnem odlikuje jasna podoba, ki omogoča dobro berljivost in razvidnost celo na posnetkih, nič kaj večjih od malo večjih znamk. Posebno priznanje si uredništvo zasluži za dognano jezikovno ter sijajno tehnično podobo kakor tudi za redno mesečno izhajanje. Toliko o splošnostih, zdaj pa je moj namen, da se lotim vsebinskega prereza letnika 2004 z vpogledom v nekatera vsebinska jedra, saj je v okviru takšnega zapisa ob tolikšnem številu člankov nemogoče prikazati celoto posameznih števil. Zaradi boljše preglednosti so naslovi prispevkov oziroma njihovi povzetki izpisani poševno.

Številka 1. Uvodnik Poslovni načrt GG Slovenj Gradec za leto 2004 je prispeval direktor Silvo Pritržnik. Med najzanimivejšimi

narave in Projekt Krajinski park Topla. Vsakomesečne Informativne gozdarske storže (tokrat še v decembru 2003) s pregledom pretežno strokovnih dogodkov v vseh treh koroških dolinah nabira Gorazd Mlinšek. O Prispevku slovenjgraške občine v letu 2003, kmetijstvu in gozdarstvu poroča župan Matjaž Zanoškar. Čebelarstvo v članku Čebele pozimi (in skoraj vsak mesec) goji Janez Bauer. O varstvu gozdov pred nevarnim škodljivcem lubadarjem pišeta G. Mlinšek in Vojko Plaznik, ki napoveduje, da bomo o tem brali še v naslednjih zvezkih (najbrž je odveč ponavljati, da so vsi strokovni pisci diplomirani inženirji gozdarstva). Z zdravstvenega področja sodelujeta sestra Jelka Lečnik in zdrav-

moglo biti nobene številke; v tej beremo Čez goro k očetu, tokrat že enajstič Mirka Tovšaka. Veliko obsega zavzemajo številni zapisi o življenjskih jubilejih ter o preminulih sodelavcih in krajanah. Razumljivo je, da jih v svojem kratkem zapisu pač ne bom mogel redno spremljati.

Številka 2. Nepodpisani uvodnik Smetišče nas pouči, da gozdove kdaj ogrožajo tudi takšne državne ustanove, kot je geološki zavod, ki (s čigavim pooblastilom le?) v gozdu pripravlja večje odlagališče smeti. Naravovarstvo je sploh ena od Viharnikovih posebno dobrodošlih vsebinskih stalnic. Tudi s tega vidika je s pomočjo G. Mlinška vredno spoznati Najbolj skrbne lastnike gozdov 2003, kot smo

žagalnice v Otiškem Vrhu. Da poklicni gozdarji vzorno skrbijo še za zasebne gozdove, pričajo G. Mlinšek (Delavnica za obvladovanje podlubnikov) ter Janko Mikeln, M. Golob in Franc Hudrap (Tečaj za vzdrževanje motorne žage za lastnike gozdov). Bolezni ščitnice obravnava Metka Markovič. Spravim literarnim navdihom nas celo s pisateljevi književnimi navedki Po Meškovi poti doživeto vodi Franc Konečnik, negozdarske vsebine pa pričena Krušna peč Mihaele Lenart. S. Hovnik predstavlja Dobitnike plaket Venetskega konja, zaslužne za razvoj turizma v Mislinjski dolini, Ida Robnik Novo knjigo pohorskih besednih samorastnikov bratov Miklavcev z Orlice, N. Kotnik pa nas prese-

neča z Najstarejšo pesmarico pri nas – z Gradišča; do leta 1837 jo je na neverjetnih 3600 straneh spisala kmetica Verovnikova. O tem bi kazalo ob priliki napisati še kaj. Pesniška poskusa sta delo Ane Uršej (Materinski dan) in Majde Pajer (Med hišami). Od slednje je tu še dnevniški zapis Zajemi vsak dan.

Številka 4. Dosedanji uvodnik je po sklepu uredništva zamenjala Listnica uredništva, ki jo je podpisala Ida Robnik. Napovedala je še nekaj vsebinskih novosti z najpomembnejšo, da si bodo bolj prizadevali za številčno ravnovesje prispevkov z vse Koroške. Naslednjo stran urednica skupaj z Ivanom Srebnikom posveča umrlemu sodelavcu Ludviku Moriju s Pernic, ki je za Viharnik pisal vse od leta 1972. Nadaljuje se Izobraževanje lastnikov gozdov (Avgust Kunc, Vlado Petrič). V svojem rednem prispevku J. Bauer meni: Čebele so nenadomestljiv del narave, Franc Kotnik pa nam je opisal 20 let nevrologije na Koroškem. Najstarejše učiteljice Mislinjske doline se bodo tudi s pomočjo prispevka J. Potočnika Ob 97-letnici Slavice Grmovšek Žolnir spomnili številni bralci, njeni nekdanji učenci. Neresen leksikon Zlatka Verzelaka nam s svojimi razlagami tujk odganja preveč resnobe, z Vinkom Cajnikom ter oktetom Lesna pa smo se podali na krajše kulturno potovanje v Ormož (poročja J. Potočnik) in na veliko daljšo pot v ZDA (poročja Franjo Murko). Precej je splošne zgodovine: Grad Plešivec skozi stoletja (Rudi Rebernik), Slavje 700-letnice slovenjegraške župnijske cerkve sv. Elizabete (Franc Pušnik), seveda že leta 1954, O dokumentih mislinjske železarne (uvod J. Potočnik, članek Alojz Krivograd). V gozdarsko znanost nas vrne V. Plaznik s temeljitim prispevkom Navadna smreka, ki ga na predzadnji barvni strani platnic končuje s petimi navodili za uporabo vršičkov in smole v domačem zdravilstvu.

Številka 5 je s 36 stranmi doslej najobsežnejša. K novi žagi, že omenjeni pridobitvi, na prvem mestu čestita predsednik nadzornega sveta Rado Krpač, nadaljuje pa direktor S. Pritrznik z razmislekom o naravovarstveni nalogi sodobne tehnologije ob vstopu Slovenije v Evropsko skupnost. Naslednja vsebina obravnava Profitne centre GG:

Žaga (Mitja A. Jandl), Gozd (Ernest Ruter), Les (B. Tasič) in Servis Pameče (Drago Pogorevc), preostali poslovni enoti podjetja Leopold Mori (GG INPO, ki s storitveno dejavnostjo zaposluje delovne invalide GG) in Bogdan Kutin (Gradnje IGE M Slovenj Gradec). Z uredniškega vidika o širšem pomenu glasila tudi pri negovanju materinščine razglablja sourednik G. Mlinšek v zapisu Viharniška razmišljanja. Milan Tretjak ob desetletnici obširno poroča O delu Zavoda za gozdove Slovenije v letu 2003 (gre predvsem za njegovo enoto Slovenj Gradec) in svoj dosežek končuje s sliko Sgermove smreke, ki je s 63 m najvišja v Evropi. Sledi kratek spis Gozdna učna pot na Rahtel (Peter Cesar). K. Zagorc se sprašuje o dejavnosti Koroškega gozdarskega društva in sam ponuja nekaj ustreznih odgovorov. Pot gozdarskega društva v Evropo na osnovi zadavne okrogle mize opisuje Ida Robnik, podobno pot za Lesno Otiški vrh pa Barbara Gašper. Z gozdno turistične poti nam Zgodovino gozdov Plešivca prikaže A. Kunc. Slikovno podobo prvič bogatijo barvni posnetki med besedili; M. Humek in Peter Vernik jih prepričljivo končujeta z barvnima zadnjima stranema pod naslovom Les je nenadomestljiv.

Številka 6. Kaže, da je bilo potrebno obseg zmanjšati in zdaj imamo s sporočilnimi platnicami vred spet 28 strani, pri čemer sta obe zunanji namenjeni Velikemu dogodku, torej novi žagi. Uvodnik je skladno z vodilom Gozd mojega mesta – ob tednu gozdov naravnani na kviz učencev koroških osnovnih šol s poudarkom: zmagovalci so vsi, skupaj z učiteljicami vred. Temu tednu so v celoti posvečeni Mlinškovi aprilski in majski storži. Preseneča nas, da je znamenita Sgermova smreka na Orlici že celo drugič pritegnila množico finskih gozdarjev – o tem piše Jerneja Čoderl. Šepet narave – naravoslovni dan lesarsko gostinske šole Slovenj Gradec v radeljskem grajskem parku in drevesnici Muta opisuje in še bolj oslikuje Ferdinand Štehar, J. Bauer pa skupaj z bralci uživa v Najlepših čebelarstvih mesecih. Strokovni del zaključuje Navadna jelka V. Plaznika, spet s prelepo barvno stranjo in navodili za uporabo v ljudskem zdravstvu. Partizansko zgodovinsko

delo S. Hovnika (Proslava na Poljani, Ob 60-letnici bitke Zidanske brigade) in Štefke Melanšek (Nikoli ne bomo pozabili). Rudi Rebernik se mu pridružuje s Spomini na stari razborski hram učenosti. Kulturo zastopata Miha Pušnik s Peto obletnico zbora Adoramus ter Marijana Vončina s predstavitev zbornika upokojenske literature Sopotja.

Številka 7. Naslovno stran krasi Perjakova konjska dvojčka, uvodni del pa G. Mlinšek in J. Bauer namenjata čebelarstvu. F. Hudrap je Naravoslovni dan v drevesnici Omorika tokrat opravil za učence osnovne šole Strojna, ki so se mu oddolžili s svojimi spisi in risbami. Mestna občina objavlja javni razpis sredstev za ohranjanje kmetijstva, J. Potočnik pa zapis Občina Mislinja praznuje; zgodovinarji so bili zraven z razstavo o mislinjski železarni. Pod naslovom Tekmovanje gozdnih delavcev in lastnikov gozdov v Mislinji nam Zdravko Miklašič predstavi še en del tega praznovanja kar na treh straneh, na zadnjem listu platnic celo v razkošnih barvah. Da je bilo na Grohotu pod Raduho Šesto srečanje gorskih stražarjev, nas v besedi in sliki pouči M. Tovšak, ki se je podal še na Planinsko srečanje na Paškem Kozjaku. Primestna vaška skupnost Šmiklavž vzorno skrbi za svojo šolo, življenje pa si zna bogatiti s pestro kulturno dejavnostjo, kot o tem piše Ida Robnik. Slovenj Gradec vneto razvija pohodništvo z urejanjem posebnih poti; leta 2004 se jim je pridružila še Bernekerjeva pot. Zanj je poskrbel legenski študijski krožek, katerega članica je tudi Katarina Žagar, ki nam jo v svojem članku slikovito prikaže z vsemi njenimi posebnostmi.

Številka 8, 9. Prva in predzadnja stran platnic te edine dvojne številke sta v znamenju Tekmovanja gozdarjev v Črni; z njim nas seznanjata Ida Robnik in Franc Jurač. Uvodnik ima naslov Šesta skupščina delniške družbe GG Slovenj Gradec, njena najpomembnejša ugotovitev pa je, da so bili dosežki leta 2003 dobri. V. Plaznik nadaljuje svoj niz o iglavcih in tokratna njegova izbira je Evropski macesen; zdaj že skoraj spada med ogrožene vrste, kar je toliko bolj tvegano, ker to znižuje gozdno mejo, ki je zaradi tega v Evropi nižja že za celih 200 m. Z zapisom Ne-

urje nad Plešivcem leta 1961 R. Rebernik sega v gozdarsko zgodovino, ki še vedno kaže sledove silnega razdejanja, dobro vidnega tudi na GTP Plešivec, ki je letos doživela že 3. množični pohod – z besedo in nekoliko manj kakovostno poslikavo, kot smo je v Viharniku navajali, nam ga prikaže G. Mlinšek. F. Jurač je prispeval kratko poročilo o avstrijsko-slovenski naravovarstveni obmejni štafeti, M. Kumer pa štirikrat daljši članek o Ocvirkovih in o njihovi kmetiji na Breznici. V. Plaznik ima še članek 16. avgust – praznik sv. Roka, posvečen tudi Mešku. G. Mlinšek prav tako objavlja reportažna zapisa Mednarodna folklorna prireditel v Črni in Folklorna skupina KD "Gozdar" iz Črne na festivalu v furlanski Caprivi. Alojz Krivograd pod naslovom Nekdanja mislinjska železarna (delovala 1724–1899) nadaljuje raziskavo manj znanega koroškega železarstva. Svojo zgodovino ima tudi letalstvo, kot priča zapis Pristanki letal v Mislinjski dolini po I. svetovni vojni Janeza Smolčnika. S svojo stranjo nas ponovno razvedri Z. Verzelak.

Številka 10. Urednica Ida Robnik nas pod naslovom Nova grafična podoba Viharnika seznanja z bolj ali manj opaznimi oblikovnimi novostmi. Naslov V. Plaznika Pohorski naravni biser – Lovrenško in Ribniško barje je vsekakor privlačen in vsebina celo literarno polepšana, čeprav bo kdo obžaloval, da lahko v barvah občudujemo samo njegove rdeče lokvanje na naslovnici. Nedvomno zadovoljnim bralcem so v tej številki na voljo še naslednji Plaznikovi trije prispevki: Tradicionalen lovsko-kmečki piknik, Gobe – recepti, Rdeči bor – navadni bor – gozdni bor. Prav tako prenovljeni so avgustovski Gozdarski storži G. Mlinška, ki je prispeval še reportažni zapis 10 let Zavoda za gozdove Slovenije predvsem o tem, kako so jubilej ekipno praznovali na državnem srečanju v GG Kočevje. Skupno delo Branka Gradišnika in Ide Robnik je članek Gozdovi na Koroškem pomembno prispevajo k ohranitvi ekološke stabilnosti, in to toliko bolj, ker je krajina s 70 % površine nadpovprečno gozdната. O odličnih koroških dosežkih na 15. razstavi Dobrote slovenskih kmetij poroča kmetijska inženirka Danica Onuk, M. Tovšak pa je pisec članka Letošnje

srečanje koroških planincev na Uršlji gori. Pretreseni smo nad zapisom Angelce Vrtnjak V slovo Mariji Miheljak. Omenjam še članek S. Hovnika Jubilejni koncert ob 70-letnici pihalnega orkestra Slovenj Gradec in nepodpisani zelo dober barvni fotozapis s praznika mestne občine Slovenj Gradec.

Številka 11. Že nekaj številka nam najpomembnejšo vsebino razkriva naslovnica in tako dogodku primerno najprej vzemo: Silvo Pritrznik ponovno imenovan za direktorja. Svoj razgovor z njim na dveh uvodnih straneh urednica Ida Robnik končuje z zasluženimi čestitkami. Čestitke si zasluži še G. Mlinšek za svoje Gozdarske storže in zlasti še za sijajen dolgoletni delež koroških gozdarjev v naravovarstveni vzgoji mladine, ki ga tu vsekakor omenja preskromno; na širšo vlogo stroke tu opozarja v zapisu Turistične gozdne poti in varstvo gozdov. D. Onuk poroča o zlati medalji za Koroško na gostinsko-turističnem zboru v Radencih. Sam še nisem slišal za riček in najbrž sem skoraj vse o njem zvedel v zapisu Povratek

stare poljedelske kulture Martine Cigler. Da je koroški med zelo cenjen tudi drugje, vzemo v Baerjevem razdelku Čebelarstvo, kjer piše, da je Jože Repas na prireditvi v Mariboru zanj dobil zlato medaljo. Razveseljen je zapis Dežela škratov na Gmajni S. Hovnika; treba je vedeti, da imajo zanj veliko zaslug spet naši gozdarji. Nagrade in priznanja občine Radlje strnjeno navaja I. Srebnik. K Mešku nas domiselno vrača J. Potočnik s Poimenovanji po njem, z Utrinki iz povojnih dni v Razborju pa v takratne žalostne čase R. Rebernik. Mislinjsko zgodovino tokrat tudi v zemljepisnem smislu zelo pregledno nadaljujeta zgodovinarja J. Potočnik in A. Krivograd s fotozapisom Zgodovinske in kulturne sledi nekdanje železarne. V. Plaznik svoje Gobe končuje z množico kuharskih receptov (... gobov paprikaš, obara ...) in nam s sklepnim 'Dober tek' zbujaja še več skomin po gobarskem delu leta.

Zapisi se mi podaljšujejo in naj se izgovorim, da si to zasluži čedalje privlačnejša vsebina.

Štev. 12. Platnice so v celoti

praznične, od zunaj predvsem slikovno, od znotraj bolj tekstovno in obema vodilnima, direktorju S. Pritrzniku ter vodji enote Slovenj Gradec M. Tretjaku, se pridružujejo še nekateri koroški župani. 7 naslednjih od skupnih 44 strani je posvečenih zlati obletnici slovenske gozdno gospodarske stroke; o tem pišejo prof. dr. Dušan Mlinšek – 50 let slovenskega gozdarstva kot vzor prave kulture človeške družbe, s koroškega vidika pa B. Gradišnik – 50 let tradicije – bogata dota za prihodnost, K. Zagorc – Ob jubileju urejanja gozdov, in V. Plaznik – Petdeset let načrtovanja v mislinjskih gozdovih. Jubilejni je še prispevek I. R. ob sedemdesetletnici Huberta Dolinška, upokojenega dolgoletnega direktorja GG SG. Množico drugih dogodkov je razbrati iz Informativnih storžev G. Mlinška, od katerih naj omenim še eno novo gozdno učno pot – mislinjsko. F. Jurač je bil na obisku v libeliškem revirju, o čemer priča njegov članek Med delavci v Črneški gori. Ida Robnik poroča o posvetu Koroškega gozdarskega društva "Natura 2000", Bogdan

Kutin o gozdarskih gradnjah v letu 2004, Jože Pratkanar pa zlasti o koroškem delu dejavnosti Kmetijsko gozdarskega zavoda Celje. Naša lektorica Marta Krejan nam v članku Jezikovne drobtinice razloži kar štiri pomenne besede viharinik in hvalevredno napoveduje niz nadaljnjih drobtin. S posebnim dosežkom ne le gozdarjem priljubljene gostilne Balek v Suhem dolu, z bučo velikanko z neverjetnim dvojnopolmetrskim obsegom, nas seznanja R. Rebernik. Da gozdarji radi pišejo tudi poto-pise, nam tokrat pod naslovom Koroški župani v Varvarinu dokazuje Janez Švab. Uredništvo je poskrbelo za temeljito poročilo o uspešnem letu otiške tovarne ivernih plošč, J. Potočnik pa zaključuje Zgodovinske in kulturne sledi nekdanje mislinjske železarne. Eno od spominskih strani urednica posveča gozdarskemu strokovnjaku, uglednemu Slovenjgradčanu Janezu Kozelju (1925–2004). Izredno lep je sklepni prispevek Steljeraja na ekološki kmetiji Leder Martine Cigler.

Bili so lepi časi

Franc Jurač

Bilo je leta 1948, ko se je Anton Kotnik iz Dovž, takrat star šestnajst let, zaposlil kot gozdni delavec. Celih šestintrideset let je bil zaposlen kot gozdar sekač, opravljal pa je tudi druga gozdna dela. Ves čas je bil zaposlen v gozdarstvu in

Anton Kotnik

kot sam pravi, mu ni bilo žal, da je opravljal gozdarska dela. "Takrat, v mojih letih, smo podirali les z ročno žago fisherco, pozneje pa z amerikanko. Šele okoli leta 1960 smo začeli gozdna dela opravljati z motornimi žagami, ki so takrat prišle na trg. Ko smo posekali dovolj lesa, smo tega potem ročno spravljali v dolino k cestam, od tu pa smo ga nakladali na vagončke mislinjske železnice. Pri spravilu lesa smo uporabljali tudi volovsko vprego. Ko se danes spominjam nazaj na tista leta ... trpeli smo, pa vendar, ko smo bili mladi je bilo delo v gozdu lepo in zanimivo."

S petnajstimi leti starosti pa je po končani osnovni šoli odšel med gozdne delavce tudi Anton Klemenc. Za delo v gozdu se je odločil zato, ker so bili tudi njegovi predniki nekaj rodov nazaj vsi zaposleni v

pohorskih gozdovih. "Za delo v gozdu me je navdušil oče, saj je bil tudi sam zaposlen v gozdarstvu. S petnajstimi leti, ko sem zapustil šolske klopi, sem z očetom odhajal na delo v gozd in ga tako vzljubil, da sem se mu zapisal tudi sam.

Vseskozi sem bil sekač in z velikim veseljem sem opravljal to delo. Če bi bil še enkrat mlad, bi si zagotovo spet našel delo v pohorskih gozdovih, med katerimi mi je stekla življenjska zibel."

Anton Klemenc z ženo Antonijo

Na obisku pri našem upokojenem sodelavcu Tonetu Jelenu

Rudi Rebernik

Ko pridem na Razbor ali na Plešivec, se vedno rad oglasim pri mojih nekdanjih sodelavcih in upokojencih, ki tam živijo. Mnogo si imamo povedati o nekdanjem delu v revirju Plešivec, o razmerah in razlikah med tedanjim in današnjim delom in življenjem. Pred kratkim sem obiskal Toneta Jelena, ki s svojo družino živi na Razborju na kmetiji pri Pistotniku. Pred nekaj časa je občina Slovenj Gradec pripomogla, da je postal tudi lastnik tega gospodarstva in mu tako omogočila nadaljnji obstoj in dostojno življenje na tem lepem, sončnem, pa vendar zelo težavnem in strmem posestvu.

v najem. Leta 1913 ga je kupil slovenjgraški lesni trgovec Josip Druškovič, ki pa ga je leta 1939 prodal Plešivškemu lastniku Skubicu. Ta je potem tam naselil svoje najemnike – gozdne delavce. Zaradi tako pogoste menjave lastnikov in najemnikov sta bila posestvo in staro gospodarsko poslopje v vedno slabšem stanju.

Pred vojno je bil na Pistoti zadnji najemnik delavec Franc Jug z ženo in hčerko, katere pa so Nemci zaradi sodelovanja s partizani že takoj spomladi leta 1943 odgnali v internacijo do konca vojne. Ko so se poleti 1945 vrnili, so morali pričeti spet vse znova,

ženinih staršev prevzela gospodarstvo. Medtem je bila izvedena agrarna reforma, ki je vsem, ki so živeli na grofovski zemlji in jo obdelovali, le-to dodelila v last. Odločbo okrajne agrarne komisije o dodelitvi sem prejel 24. 4. 1954. Vsa agrarna posestva so bila brez vsakega gozda in ves les za popravilo poslopij je bilo treba kupiti, ravno tako tudi drva za kurjavo, in vsi, ki smo ta posestva dobili, smo morali biti zaposleni, če smo hoteli vzdrževati svoje družine, popravljati stanovanja ter plačevati davek in dohodnino od posestva.

To je bilo precej težko in naporeno življenje; hoditi na delo, obenem pa po delu še obdelovati obširno in strmo hribovsko posestvo. Vrhunec težav pa je bil, ko nam je do tal pogorela stanovanjska hiša z vsem pohištvom, obleko in pridelki iz prejšnjega leta. Da smo si zgradili novo streho nad glavo, smo morali ves les, razen tega, kar so nam podarili dobri sosede, kupiti od Gozdnega obrata v Slovenj Gradcu, kjer so nam tudi veliko pomagali; kolikor je pač bilo v njihovi pristojnosti. Vendar pa pravega prijatelja in soseda res spoznaš v nesreči. To sem jaz doživel takrat, ko so našo družino z malimi otroci vzeli pod streho sosedje Prevolnikovi, dokler si nismo v domači velbani kuhinji, ki se ni zrušila, uredili zasilnega bivališča,

da smo lahko pričeli s čiščenjem in pospravljanjem pogorišča ter pripravo za novo gradnjo, tako da smo se lahko do jeseni vselili v popravljeno hišo.

Ko sem leta 1959 prevzemal revir Plešivec, sem se moral zaradi novega delovnega mesta z družino vred preseliti tja in dela na kmetiji nismo mogli več opravljati. Poslal sem vlogo na okrajno agrarno komisijo v Mariboru, da celotno posestvo vračam nazaj v zemljiški sklad občine Slovenj Gradec, nakar sem nato dne 17. 12. 1959 prejel novo odvzemno odločbo in obvestilo, da se posestvo vrne v sklad splošnega ljudskega premoženja. Tako se je končal čas mojega skoraj 20-letnega življenja na Pistoški domačiji, kjer sem se poročil in dobil družino. Tam sem z njo preživel težka, pa vendar tudi lepa in srečna leta.

Jelenove starše sem dobro poznal že v mojih šolskih letih. Oče Pavel je bil Roneči sin s Spodnjega Razborja, mama Antonija pa je bila Ledinska hči. Oba sta bila pridna, poštena in delovna človeka, ki sta si želela živeti in delati na veliki kmetiji in tam s svojo družino obdelovati zemljo in kmetovati, zato sta se po mojem odhodu s Pistote leta 1963 preselila tja. Ko sta ostarela in pričela bolehati, sta celo gospodarstvo prepustila sinu Tonetu, ki danes tam s svojo ženo Marijo in pridnimi otroki nadaljuje delo, ki sta ga pričela leta 1963 njegova starša Pavel in Antonija. Seveda pa je danes delo mnogo lažje, ker je na Razbor speljana nova cesta, ki ima priključke tudi do njihovega doma. Imajo poln hlev živine in obdelujejo kmetijo z novimi kmetijskimi stroji, čemur nekdanj oče Pavel ni bil najbolj naklonjen. S tem, ko je Tone od občine Slovenj Gradec dobil v last kmetijo pri Pistotniku, je njemu in njegovi družini omogočeno lepše in lažje življenje, kmetiji pa zagotovljeno skrbno in redno obdelovanje in vzdrževanje.

Tone Jelen, gospodar na Pistoški domačiji s svojo družino.

Ker sem na Pistoški domačiji s svojo družino nekaj let prebival tudi sam, so mi tamkajšnje razmere in življenjski pogoji dobro poznani, zato bi rad napisal nekaj o zgodovini te stare domačije in o ljudeh, ki so tam živeli.

Pistoško posestvo, ki leži na zahodni strani Razborskega vrha, je bilo že nekdanj zelo obširno. Včasih je s svojimi gozdovi na zahodni strani segalo do potoka Velunja, na severni pa čez Razborski hrib do potoka in poti iz Razborja v Suhi Dol. K posestvu je spadalo tudi Grbiško, kjer je bila Pistoška bajta.

Zadnja prava lastnika Pistote sta bila Johan in Franciška Vrhovnik, ki sta, kakor piše v zemljiški knjigi, leta 1905 posestvo prodala in odšla živeti v bajto h Grbišniku. Potem se je tam zvrstilo več lastnikov, ki pa niso sami obdelovali posestva, ampak so ga dajali

saj so našli prazen dom in hlev ter zanemarjeno posestvo.

Ker sva bila z njihovo hčerko Tončko do njihove internacije in moje mobilizacije sošolca in prijatelja, sva po srečni vrnitvi domov to prijateljstvo obnovila in se leta 1947 poročila ter od

Stanovanjska hiša pri Pistotniku, ki je leta 1953 pogorela do tal, z vzhodne strani od Razborja.

Obisk na ekološki kmetiji Pristov-Hube akademskega slikarja Benjamina Kumpreja

Martina Cigler, abs. agronomije

Lep dopoldan se je naredil v ponedeljek 3. 1. 2005, ko sem se odločila za ogled ekološke kmetije našega priznanega akademskega slikarja Benjamina Kumpreja, ki ima kar tri poklice: kmet, pedagog in slikar.

Navdušena nad prelepim razgledom sem se približevala domačiji Pristov, ki že od daleč daje mogočen vtis stare koroške kmetije, kar kasneje potrdi tudi gospodar, ki je kmetijo predstavil takole:

»Kmetija Pristov-Hube je ena večjih kmetij na območju Leš, saj obsega kar 50 ha, od tega je 22 ha obdelovalne zemlje, ostalo pa gozd. V letu 2001 sem se odločil za ekološki način kmetovanja in tako bom v začetku tega leta pridobil tudi certifikat. Za ekološko kmetovanje sem se odločil zaradi tradicije, saj so vsi rodovi tukaj že od nekdaj kmetovali na naravi prijazen način. Nisem pa tudi pristaš intenzivnega kmetovanja, zlasti ne v strmih hribovskih pobočjih.

Glavna dejavnost na kmetiji je reja krav dojilj, s sejanjem alternativnih žit, npr. ajdo, piro, lanom, ričkom in tistimi, ki so jih sejali moji predniki, pa se sam ne ukvarjam več.

Na kmetijo sem se vrnil pred šestimi leti in od tistega časa sem veliko površine, ki je bila zaraščena, tudi očistil.

Spoštovanja vredna je že sama starost kmetije, saj naj bi se po ustnih virih omenjala že pred 500 leti, po katastru pa je zapis starosti okoli 250 let. Sama hiša res daje mogočen vtis in gospodar s ponosom omeni, da je to tudi njegova rojstna hiša. Iz nadaljnega pripovedovanja je razbrati njegovo močno navezanost in ljubezen do domačije; da gospodari z veseljem, je opaziti tudi v lepo urejeni okolici in vzdrževanih poslopijih. V sami hiši me je najbolj navdušila okusno urejena kmečka izba z mizo častitljive starosti

180 let ter ostalim starinskim in vendar lepo ohranjenim pohištvom ter seveda nepogrešljivimi slikami in skicami, ki nakazujejo, da se v gospodarju kljub kmetovanju izraža še duša slikarja, ki jo kombinira tudi s poklicem pedagoga, in sicer na gimnaziji na Ravnah na Koroškem poučuje predmet likovna umetnost. O slikanju v službi pa je povedal naslednje:

»Kmetovanje res ni moje glavno opravilo, saj poleg vseh obveznosti na kmetiji hodim še v službo, in sicer sem profesor likovne umetnosti že 25 let.« Iz njegovih modrih oči zasije nekakšna hudomušnost, ko ga vprašam, kako nanj gledajo dijaki, in zdi se mi, da se po duši čuti bliže dijakom kot svojim vrstnikom, ko mi z nasmeškom odgovori:

»Če se izrazim nekako po moderno, bi lahko rekel, da me ima velika večina takole za »skuliranega« oz. dobrega, se pa najdejo tudi takšni, ki me označujejo s pijancem in lenuhom.

Vsekakor pa se jim skušam približati prijateljsko in jim zato zatežim le enkrat na pet let. Včasih pa sem tudi tečen in nesramen, ampak nikoli prehud, po večini pa zase lahko rečem, da sem bolj popustljiv.« Videti je, da poklic profesorja opravlja z veseljem, da ima rad mladino in da se zna dijakom približati, jih razumeti in motivirati. Sklepam pa tudi, da ga dijaki že zaradi njegove karizmatične narave obožujejo ...

V nadaljnjem pogovoru je s posebnim izrazom na obrazu in izbranimi besedami pripovedoval o svoji največji ljubezni svojega življenja – o slikanju. O motivih, navdihu in načinu pa je povedal tole:

»Slikam na več načinov: direktno, na podlagi vtisov ali pa po kakšni fotografiji.

Poseben izziv pri slikarstvu mi je podlaga pa tudi formati, saj so okrogli ali pa kvadratni eni

izmed težjih in še poseben izziv.

Slikam v različnih razpoloženjih, žalosti jezi, veselju ... Slikanje me preprosto umiri.

Slikam tudi različne motive, npr. portrete starih rock pevcev, najpogostejše pa so seveda krajine, nasploh Peca in Uršlja in po teh me tudi najbolj poznajo.

Včasih imam dneve, ko se na platnu dobesedno izživljam in uspelo mi je že narediti štiri slike v uri in pol.

Slikanje je moje življenje in ljubezen, in to bo moj način življenja do smrti. To je dar, ki mi je bil položen v zibko, navdih pa včasih kombiniram s t. i. kmečko pridnostjo in potem vse gre.«

Videti je, da ima gospodar Benjamin ogromno energije in da se vsem stvarim, tudi kmetovanju, posveča s srcem. In na koncu sem ga zopet napeljala na temo iz kmetijstva ter ga povprašala, kako pa on gleda

nje pride najbolj do izraza na S Nemčije ali v Holandiji, v deželah z ravninami.

Ekološki način kmetovanja mi pomeni tudi nek izhod, že zaradi nekoliko večjih subvencij od običajnih. Ampak če si sposoben kmetovalec in se znajdeš, pa tudi same subvencije konec koncev niso toliko pomembne, da bi računal le nanje.

Moj čas na domačiji Pristov se je počasi iztekal, ko je gospodar pokazal, da bi bil lahko tudi spreten gostinec, saj je pripravil domiselni prigrizek. Ob moji omembi, če misli kdaj odpreti kmečki turizem, pa je le zmajal z glavo in se nasmešnil.

Kljub temu, da ima toliko dela, pa iz njega vejeta nekak življenjski optimizem in dobra volja, ki je takoj nalezljiva. Ko sem se kasneje vozila proti dolini in uzrla na eni strani Uršljo goro na drugi strani mogočno Peco ter v daljavi še Kope, pod domačijo pa strjeno gručo hiš na Lešah, mi je bilo takoj jas-

Benjamin s svojo umetnino

na ekološko kmetovanje. Takole mi je povedal:

»Mislim, da je ta vrsta kmetovanja edina primerna za naše območje, ki je hribovito in ponekod s stroji sploh nedostopno. Intenzivno kmetova-

no, da sredi takih lepot človek pač ne moreš biti slabe volje in vprašala sem se, kaj neki je pravzaprav v ljudeh, da jih tako vleče v tuje daljne kraje, ko pa imamo največje lepote doma.

Mikrosporija

Martina Sušec, dr. vet. med.

Mikrosporija - Microsporidiosis

Na veterinarski postaji Slovenj Gradec smo v zadnjem času beležili povečano število prijav na sum bolezni mikrosporije. Veterinarji se s tem srečujemo večinoma takrat, ko se bolezen pojavi pri človeku in je potrebno ugotoviti vir okužbe, kajti spada med zoonoze in je zakonsko regulirana.

Na koži okuženih živali se lahko pojavijo tudi sivo-bele kraste

Mikrosporija je dermatomikoza – glivično obolenje kože, ki ga najpogosteje povzroča gliva *Microsporum canis*. Ostali povzročitelji so še: *M. gypseum*, *M.*

Equinum, *M. audouinii*. Bolezen je nalezljiva in spada v skupino zoonoz – to so bolezni, ki se prenašajo z živali na ljudi in obratno. Za mikrosporijo najpogosteje obolevajo mačke, pri psih in konjih pa jo ugotavljamo sorazmerno redko. Izjemoma se pojavlja pri ovcah in perutnini. Prenos je najpogostejši z dotikom, pa tudi posredno preko dlak in lusk.

Bolezenske spremembe se največkrat pojavijo na odkritih delih telesa – po obraznem delu (oči, smrček) in po tačkah. Obolela mesta so brezdlčna, okrogle oblike, nekoliko zardela in praviloma niso srbeča.

Človek se najpogosteje okuži preko neposrednega stika z obolelo živaljo. Za okužbo so bolj dovzetni otroci, pri katerih se javljajo tudi spremembe na lasišču. Lahko se razvije tudi zelo huda oblika z močnim vnetjem in oteklini, ki pa je na srečo redka.

Mikrosporijo se diagnosticira na podlagi zgoraj opisanih sprememb, pregleda z ultravijolično svetilko (spremenjena mesta v zatemnjenem prostoru pod UV svetlobo fluorescirajo zelenkasto) ter z laboratorijskimi preiskavami spremenjenega mesta. Preiskava z UV svetilko oziroma Woodovo

svetilko je zanesljiva le v polovici primerov, zato za dokončno diagnozo naredimo laboratorijsko preiskavo vzorca dlak oziroma kože. Sum na mikrosporijo je mogoče ovreči šele na podlagi negativnega rezultata.

Za zdravljenje bolezni so na voljo učinkovita zdravila, ki zavirajo

Bolezenske spremembe (glava, vrat)

rast gliv in jih moramo živalim redno dajati. Zdravljenje je uspešno, vendar dolgotrajno in lahko traja 1–3 mesece. V tem času je potrebno omejiti gibanje bolnih živali, ločiti bolne od zdravih in vzdrževati ustrezne higienske razmere.

Velik problem predstavljajo bol-

ne, slabo odporne, zavržene mačke brez lastnikov, ki pogosteje obolevajo in so za okolico pomembne kot prenašalci bolezni in vir novih okužb. Dokazano je, da približno 50 % obolelih mačk na zunanost ne kaže klinične slike, vendar so pasivni prenašalci.

Mikrosporija je torej bolezen, ki je

Pogoste pa so tudi infekcije krempljev

Bolezen se lahko diagnosticira na podlagi pregleda živali z Woodovo svetilko. Spremenjena mesta v zatemnjenem prostoru pod W. lučjo fluorescirajo zelenkasto.

ne moremo izkoreniniti, z ustreznimi preventivnimi ukrepi pa lahko zmanjšamo dejavnike tveganja za njen razvoj.

Odobren čezmejni projekt

Darja Jeriček, svetovalka za razvoj podeželja

Kmetijsko gozdarski zavod Celje je v decembru začel izvajati projekt »Uspostavljanje, korak k razvoju«, ki je namenjen vsem, ki se ukvarjajo ali se želijo ukvarjati z dopolnilno dejavnostjo na kmetiji. V okviru projekta bomo poleg izmenjave izkušenj in izdelave dolgoročnega sodelovanja s partnersko organizacijo LFI KOROŠKA, ki se tako kot naša kmetijsko svetovalna služba ukvarja z izobraževanjem in usposabljanjem kmetov na avstrijskem koroškem, natisnili še dvojezični katalog primerov dobrih praks in od decembra pa do junija 2005 izvajali različne delavnice in tečaje.

1. Že v mesecu decembru so potekale delavnice vodenja knjigovodstva na kmetijah, ki se bodo izvajale še januarja. V koroški regiji sta bili v decembru izvedeni dve delavnici, in sicer 21. 12. na Šentanelu in 23. 12. v Dravogradu, v januarju pa planiramo še dve. Na delavnici želimo nosilce dopolnilnih dejavnosti seznaniti s spremembami, ki jih zanje s 1. 1. 2005 prinaša Zakon o dohodnini.

2. V mesecu februarju bomo izvedli dva tečaja za bodoče nosilce turistične dejavnosti na kmetiji, ki nimajo ustrezne formalne izobrazbe; en tečaj se bo odvijal v koroški regiji in en tečaj v savinjski regiji.

3. Od januarja do marca bomo izvedli štiri tečaje peke kruha, potic in izdelave testenin ter dva tečaja predelave mesa, prav tako namenjene pridobitvi ustreznih izobrazbe za bodoče nosilce dopolnilne dejavnosti. Na Koroškem name ravamo izvesti en tečaj peke kruha, potic in izdelave testenin.

4. V februarju bomo za vse tiste, ki razmišljajo o razvoju svoje kmetije in o osebnem razvoju, a ne morejo sprejeti odločitve, izvedli motivacijske delavnice, ki jih bo izvajal avstrijski strokovnjak, kmet z dolgoletnimi izkušnjami, ki ima podobne delavnice po vsej Avstriji.

Pozivamo vse, ki bi vas udeležba na kateri od navedenih delavnic ali tečajev zanimala, da se oglašite na svoji izpostavi Kmetijske svetovalne službe ali pokličete katero od svetovalk:

Darja Jeriček, svetovalka za razvoj podeželja (02 82 46 923), Bernarda Javornik, svetovalka za kmečko družino in razvoj dopolnilnih dejavnosti (02 871 06 80), Danica Onuk, svetovalka za kmečko družino in razvoj dopolnilnih dejavnosti (02 82 46 922).

V letu 2005 prvi Slovenec v Slovenj Gradcu

Franc Jurač

Na novega leta dan, 58 minut po polnoči, se je v slovenjegraški bolnišnici rodil prvi Slovenec v letu 2005. Povila ga je 29-letna Mojca Cafuta iz Kavč pri Velenju. Ob porodu je deček tehtal 2760 gramov, visok pa je bil 46 centimetrov. Očka Dominik in sestra Ana sta novorojenčku izbrala ime Maj. Viharniksrečni mamici iskreno čestita.

Spravil se je nad lovsko prežo

Franc Jurač

V noči 24. decembra, na božični večer, je doslej še neznani storilec v lovskem revirju Tolsti vrh nad Mislinjo porezal lovsko prežo, last lovske družine Dolič. Za doslej še neznanim storilcem, ki je doliškim lovcem povzročil za petsto tisoč tolarjev škode, policisti še poizvedujejo.

Vesela godca

Bernarda

Poletje in pikniki! Oboje je med seboj povezano in se zdi že samoumevno. Kaj je lepšega kot vesela družba, zbrana v prelepem ambientu narave ob slastnem vonju po pečenih dobrotah? Potem je tu jesen in martinovanje in kmalu že veseli december, ko ne manjka dobrega razpoloženja in zabav. In če se vsemu temu pridruži še »frajtonarca«, nas morajo zasrbeti pete. Večina mladih se ob njej zmrduje in raje posluša svojo, svojim letom primerno glasbo, ki pa starejšim para ušesa in trenira živčke. Pa naj jo imajo, če uživajo ob njej.

Nam, katerim se že prikazuje Abraham ali pa nas je že obiskal, pa poženeta kri po žilah domača pesem in harmonika.

Za tako poživitev in dobro voljo na domačih zabavah z veseljem poskrbita fan-

ta Stanko in Toni iz »Lepe doline«, stanujoča ob čisti žuboreči Bistrici in ekološki kapelici.

Še nekaj moram povedati! Svoje poslanstvo domačih muzikantov opravljata za zabavo, brez honorarja (to naj poudarim, da ne bi imela davkarija svojih dolgih prstov vmes) in v lastno ter seveda tudi v naše veselje, ko z dobro voljo skrajšata kakšno popoldne ali celo noč.

Zato jima želim dati vzpodbudo za dolge ure neprijetnih vaj in še naprej mnogo veselja ob prebiranju tipk na instrumentih.

Naj vriska »frajtonarca«, naj gode nam bas in še večkrat z veseljem pridita med nas; da se bo pelo in plesalo, malo zares in veliko za šalo.

Toni in Stanko na domači zabavi.

Mislinjski planinci zaključili pohodniško sezono

Mirko Tovšak, oec.

Najzahtevnejši je bil vzpon na Međed, zmogla ga je le manjša skupina

Planinsko društvo Mislinja, v katerega je včlanjeno preko 500 ljubiteljev planin, koncem leta pripravi program organiziranih pohodov za prihodnje leto. Tega ob začetku leta razdelijo med svoje člane, tako da so ob pričetku novega leta že seznanjeni s celotnim programom pohodov za tekoče leto. Za letošnje leto je bilo načrtovanih kar 31 organiziranih pohodov v naše in tuje gore. Vsi načrtovani pohodi so bili v celoti tudi uresničeni z izjemo treh, ki so zaradi slabih vremenskih razmer odpadli, bili pa so zato izvedeni trije dodatni pohodi v drugih terminih. Vse organizirane skupine vodi deset usposobljenih planinskih vodnikov, tako da sta zagotovljena varnost in strokovno vodenje vseh udeležencev.

Na letošnjih pohodih so zabeležili preko 800 udeležencev. Res je, da se nekaterih udeležijo eni in isti planinci, vendar kljub temu ugotavljajo, da na njihove orga-

nizirane pohode hodi vse več planincev iz Mislinje in okolice. Veliko rednih udeležencev imajo tudi iz občin Velenje in Slovenj Gradec. Za zadnji pohod »Od Liti-je do Čateža« so morali najeti kar tri avtobuse, da so lahko sprejeli vse prijavljene interesente.

Vsako leto običajno pripravijo vsaj en daljši izlet v tuje gore. Letos so se odpravili v Črno goro, kjer so skupaj preživeli teden dni v prečudoviti neokrnjeni naravi na Žabljaki planoti. Planinarili so po visokogorju Durmitorja. Kljub temu, da jih je tam pričakala obilica snega, so osvojili tri pomembne vrhove: Bobotov kuk (2543 m), Savin kuk in Međed. En dan so se predali čudoviti naravi neokrnjene reke Tare in njene okolice. Njihovi splavarji so jih popeljali po globokih kanjonih in brzicah te prečudovite reke, za katero se domačini močno borijo, da bi neokrnjeno ohranili še naprej. Vlada Črne gore je namreč načrtovala zaježitev te reke za

izgradnjo velike hidroelektrarne, vendar so domačini ob podpori mednarodne skupnosti vsaj začasno preprečili ta nesmiselni poseg v naravo. Ker so bile v tem času na Tari organizirane tudi velike demonstracije proti tej izgradnji, mislinjski planinci pa so bili ravno takrat v Žabljaku, so se teh demonstracij tudi udeležili in na ta način tudi nekaj prispevali k temu, da bi se ta prečudoviti neokrnjeni del narave ohranil še za prihodnje rodove.

koli planinsko transverzalo. Tako je bilo podeljenih 6 značk za prehojeno Koroško planinsko pot, 3 značke za opravljeno Slovensko planinsko pot in 1 za prehojeno Šaleško planinsko transverzalo. Ogledali so si tudi diapozitive z Durmitorja, še posebej pa so se izkazale nekatere planinke, ki so pripravile pravi »planinski kaba-ret«, manjkala pa tudi ni pevška skupina Miklavževih, ki je popestrila to prireditev.

Ob koncu leta načrtujejo še tradi-

Takole se znajo zabavati planinci na zaključni prireditvi

Ob zaključku pohodniške sezone se pohodniki vsako leto zberejo na prireditvi, kjer obudijo spomine na lepe trenutke, ki so jih preživeli v gorah. Tudi letos je bila ta prireditev v zadnjih dneh meseca novembra, kjer se je zbralo preko 70 aktivnih planincev. Podelili so značke vsem, ki so v letošnjem letu prehodili katero

cionalni pohod »Čez goro k očetu« kot spomin na pot, ki jo je prehodila žena našega pisatelja Prežihovega Voranca, da bi skupaj z otroki v težkih zimskih razmerah obiskala svojega moža, ki je živel v tistem času v ilegali na Avstrijskem Koroškem. Pohod je vedno v soboto pred božičem, organizator pa je PD Ravne na Koroškem.

Mislinjski planinci so se zbrali na zaključni prireditvi v gostišču Joško

Takole smo se prebijali preko zasneženih melišč

Za srečo drugih so prepevali trije kralji

Leopold Korat

Majhen jubilej – že deseto leto so se zbrali šolarji. Od prvega do osmega razreda. Naredili smo nove krone, pastirji so se bolj

pastirsko oblekli. Mama enega od treh kraljev jih je kozmetično polepšala. Pred jasticami domače cerkve sv. Urha v Podgorju so se

zbrali in duhovnik jim je blagoslovil oglje, kadilo, kreda, njihov pot. Skupaj so zapeli, nato pa se pred cerkvijo razdelili v dve skupini. Prva je odšla proti Spodnji vasi, druga proti Zgornji vasi. Od hiše do hiše, od srca do srca so od vrat do vrat prepevali, blagoslavljali, voščili. Odpirali so se domovi, srca in dobre dlani. Darovali so ob letošnji »misijonski akciji«, namenjeni za potrebe slovenskih redovnic v Egiptu. Od tam je prišel Krik bolečine sestre Kristine Bajc in iz Aleksandrije Krik bolečine sestre Martine Arhar. Ti sestre opisujeta življenje najbolj revnih predmestij. Tako so letošnji trije kralji iz Slovenije, ki koledujejo v okviru Slovenskega misijonskega središča, nabirali darove za ljudi brez domov, brez obleke, brez hrane, za ljudi, ki živijo na smetiščih teh velikih mest. Naši trije kralji so pred vrati zapeli trikraljevsko pesem, pokadili domove, nad vrata napisali G + M

+ B in letnico, voščili vse dobro v novem letu, se zahvalili za darove in odšli proti drugi hiši. Pri vsaki hiši so pustili zloženko o akciji in priložnostno »podobico« z zahvalo in desetletno zvestobo. Pot je bila v mrzli noči kar naporna. Vsi utrujeni, z veselimi srci, da so naredili nekaj lepega, so se mladi »kralji in kraljice« vrnili na svoje domove. Ta večer so naredili veliko delo. Za nepoznane prijatelje v daljnem Egiptu so zbirali darove, ki so mogoče res samo majhna kapljica v morje, so pa velika za ta majhna srca, ki so zares »kraljevala«. Bližala se je polnoč, ko so naši »mali trije kralji« kraljevsko zasanjali v tiho zimsko noč. Mogoče je kateri od njih že stopal po peščenih predmestjih daljnega Egipta, drugi pa je s svojo dlanjo brisal solze revnemu otroku na ulicah Kaira. Da bi bili tudi tam in povsod po svetu srečni, kot so bili »naši podgorski trije kralji« srečni ta prelep večer! Hvala vsem! ■

Ljudmila Proje - 80-let

Hčerka Lenka

Opazujem naravo in razmišljam, kako se leta hitro obračajo. Komaj je pomlad vsa v brstju, zelenju in v razcvetu, že je tu jesen, lepa v tisočeri barvah z mnogimi plodovi, skratka z vsem razkošjem, ki ga narava ponudi, preden se umiri in spočije, da se naslednje leto zopet prebudi. In prav takšna so naša življenja; tudi življenje naše mame, babice in prababice Ljudmile Proje ali po domače Kosiřeve Milke iz Otiškega Vrha. Pred petdesetimi leti je bila tista pomlad, ko je v tebi vzbrstela močna želja, da si ustvariš svoj dom in svoje ognjišče. Z očetom sta že bila poročena. Kupila sta skromno hišo z nekaj zemlje. Tako si za sabo pustila obdobje otroštva, odraščanja in seveda obdobje vojnih grozot, ki si jih kot dekle še kako občutila in doživela. Pričela sta uredničevati vajine želje in obdelovati svojo zemljo. Družina se je večala in kmalu je bilo pri hiši pet otrok in

posvojenka, a hkrati še prostor za svakinjo z dvema otrokoma. Kasneje se je svakinja odselila, njeno mesto pa je zasedel svak, ki si je prav tu ustvaril svojo družino in se kasneje odselil. Dela ni nikoli zmanjkalo. Pri hiši je bilo vedno dovolj lačnih ust ter šoloobveznih otrok, pa tudi zemljo je bilo treba obdelovati in skrbeti za živino, saj očetova skromna plača ni bila dovolj za preživetje. Vrstile so se bolezni, razne nesreče, tudi slabe letine, a ti, kot da si se kalila, nikoli nisi popustila.

Leta so tekla, otroci smo odrasčali in začeli odhajati od doma. Za vsakim ti je bilo hudo, vsak je odnesel del tebe, pa vendar si bila ponosna, saj si vedela, da si nas dobro vzgojila in pripravila za življenje. Ustvarjali smo si svoja gnezda in prihajali so vnuki in pravnuki. Vsakega si z veseljem pričakovala in se z nami veselila. Ko je že kazalo, da bosta z očetom in vnukinjo ostala sama, se

je brat odločil, da nadaljuje z delom doma in se je z družino vrnil. Začeli ste graditi novo hišo. Hiša je bila skoraj končana, ko je vmes posegla usoda in po daljši bolezni s seboj vzela očeta. Ni bilo lahko. Ostala si brez moža, vendar sta te poleg vsakdanjega dela zaposlovali tudi dve vnukinji.

Letni časi so se prehitro menjali in moči so ti počasi pešale, pa tudi odgovornost za kmetijo so prevzeli mladi. Takrat je za tebe prišlo obdobje, da si si lahko vzela čas tudi za svoje prijatelje, odšla na morje, se odpravila na organizirane izlete in se znala poveseliti. Nikoli nisi bila brez dela. Poleg gospodinjstva in skrbi za vrt in cvetje, ki ga je vedno veliko okrog hiše in v njej, si vsako prosto minuto izkoristila in v roke vzela pletilke ali kvačko. Nastajale so mojstrovine, ki krasijo marsikateri dom.

Pregovor pravi: »Kar spomladi seješ, to v jeseni žanješ.« Res je bila

tvoja življenjska pot kruta in težka, vendar sadove uživaš sedaj. Septembra letos si praznovala 80. rojstni dan in najlepše darilo je bilo, da si lahko praznovala med svojimi najdražjimi. Ob tebi nas je bilo zbranih vseh pet otrok z družinami, trinajst vnukov, osem pravnukov ter seveda prijatelji in ostali sorodniki.

Vsi skupaj ti želimo še veliko zdravja in moči ter da ostaneš še mnogo let z nami. ■

Plakete in priznanja za lepo urejeno okolje

Stanko Hovnik, Foto.: Metoda Hovnik

Predsednik Turističnega društva Ivan Bošnik je podelil priznanja in plakete za lepo urejeno okolje.

Tone Popič prejema plaketo za lepo urejeno okolje.

Turistično društvo Slovenj Gradec je organiziralo slovesnost ob podelitvi priznanj in plaket za lepo urejeno okolje za leto 2004, ki je bila 25. novembra 2004 v prostorih Gimnazije Slovenj Gradec. Turistično društvo Slovenj Gradec že več kot trideset let podeljuje priznanja in plakete za lepo urejeno okolje. Ljudje si iz leta v leto bolj prizadevajo urediti okolje, v katerem živijo, zato je vedno težje izbrati najboljše. Komisija društva ocenjuje arhitekturo in urejenost okolja na podeželju, pa tudi stanovanjske hiše in bloke, ustanove, podjetja, ustanove v mestnem jedru in parkovne površine v občini. S takim ocenjevanjem spodbujamo občane, da lepšajo okolje, in prispevamo k ekološki ozaveščenosti ljudi, ki je vsako leto na višjem nivoju. V občini je vedno manj divjih odlagališč odpadkov, pa tudi podjetja izboljšujejo odnos do čistega okolja in ekološko nesporne proizvodnje. Tako postaja mesto Slovenj Gradec vedno bolj zanimivo za turiste, navsezadnje pa se s prizade-

vanji za čisto okolje povečuje tudi kakovost življenja ljudi. Slovenj Gradec je eno najlepših srednjeveških mest v Evropi, je mesto miru z bogato kulturno tradicijo. Lansko leto je v mesecu decembru na zaključni slovesnosti Turistične zveze Slovenije »Moja dežela, lepa in gostoljubna« Slovenj Gradec prejel drugo nagrado v kategoriji srednje velikih mest. Že leto pred tem je mestu Slovenj Gradec evropska komisija po-

delila srebrno plaketo v tekmovanju mest »Entente florale«. Plakete za lepo urejeno okolje so prejeli: Olga in Franc Lakovšek, Dušan Sušec iz Trobelj, Anica in Zdravko Perše iz Podgorja, Marjana in Tone Popič iz Slovenj Gradca, Mojca in Jože Leskovšek iz Slovenj Gradca, Hišni svet Partizanska pot 7 in Mercator center Slovenj Gradec. Priznanja je prejelo 23 občanov.

Dobitniki priznanj in plaket za lepo urejeno okolje Mestne občine Slovenj Gradec.

Nova pridobitev PGD Stari trg

Jože Kacijan

Lani, 17. julija 2004, smo člani PGD Stari trg pri Slovenj Gradcu opravili prevzem in predali svojemu namenu novo gasilsko avtociстерno RENAULT MIDLUM GVC 16/25. Cena takšnega vozila je kar dvaintrideset milijonov tolarjev. Del oziroma polovico sredstev je prispevala Mestna občina Slovenj Gradec, ostalo polovico pa smo zbrali krajan skupaj z donatorji. Gasilsko društvo Stari trg je v dolgih letih priprav in varčevanja uspelo zagotoviti dovolj finančnih sredstev, da smo v letu 2003 nabavili podvozje tega vozila, ki je prispelo v Stari trg 17. julija 2003. Po tem smo starotrški gasilci pospešili akcijo zbiranja denarja za nadgradnjo in opremo vozila. Pri tem so nam pomagala tudi gasil-

ska društva Mislinjske doline in prijateljsko društvo iz Grajene. V začetku leta 2004 smo nadgradnjo zaupali priznanemu slovenskemu strokovnjaku Marjanu Pušniku iz Slovenske Bistrice. Delo je bilo opravljeno v rekordnem času do 20. 4. 2004, še pred iztekom pogodbe. Vozilo je opremljeno z najsodobnejšo opremo po vseh veljavnih predpisih gasilske zakonodaje. Za uradni prevzem cisterne se je upravni odbor odločil za mesec julij, to je eno leto po prevzemu podvozja. Na slavo so bili povabljeni vsi krajan, donatorji PGD Mislinjske doline in prijateljska društva izven M. O. Slov. Gradec. Po raportu Marka Lenarta, poveljnika društva, so krajanom in gasilcem na častni tribuni

spregovorili predsednik društva Slavko Ošlak, župan Mestne občine Matjaž Zanoškar, poslanec in bivši župan Janez Komljanec, predsednik G. Z. Mislinjske doline Franc Areh, poveljnik G. Z. Mislinjske doline Branko Smrtinik in občinski svetnik M. O. Slovenj Gradec Edo Turičnik. Svečani obred, to je blagoslovitev novega vozila, je opravil župnik starotrške župnije g. Gabrijel Knez. Vsi govorniki so društvu zaželeli mnogo uspehov v nadaljnjem delu in čim manj intervencij. Na koncu so bila vsem donatorjem in krajanom v znak zahvale podeljena spominska obeležja v obliki zlatega, srebrnega, bronastega gasilca ali zlate, srebrne in bronaste zastavice. Gasilcem iz Starega trga se je

uresničila dolgoletna želja, da smo lahko predali svojemu namenu novo gasilsko avtociстерno. Prepričani smo, da bo vodstvo društva uspelo premagati številne probleme, s katerimi se srečujemo, in da bo gasilska dejavnost nadaljevala razvoj v pozitivni smeri tudi v prihodnje.

Konjeniki v Veroni

Milena Tretjak – predsednica Konjerejskega društva Mislinjske doline

Prvo novembrsko soboto se je skupina konjenikov podala na konjski sejem v Verono. Konjeniki iz različnih društev (Velenjski konjeniški klub, SG konjeniški klub, Konjerejsko društvo Mislinjske doline) in ostali ljubitelji konj smo se na dolgi poti lahko dodobra spoznali in izmenjali rejske izkušnje. Dolga pot pa ni utrudila nobenega konjenika, saj smo bili vsi v pričakovanju sejmskih novitet. Sejem, ki je nudil nakup celotne

konjeniške opreme, je imel dobro organizirane razne nastope različnih pasem konj, preskakovanje ovir, predstavitev samih pasem konj, manjkala pa ni niti glasba v country stilu.

Dan, namenjen sejmu, je tako minil zelo hitro, a vsak izmed udeležencev je v Veroni zagotovo lahko dobil novo smernico dela oziroma nove navdihe ali pa celo kar idejo za nakup kakšne nove pasme konj, ki je v Sloveniji še nimamo.

Vredni pogleda

Člani konjeniških klubov Mislinjske doline v Veroni

Gobe iz pohorskih gozdov

Franc Jurač

Trije kralji

Franc Jurač

Ob letošnjem prazniku treh kraljev so v vseh koroških krajih prepevali kraljevske pesmi stari in mladi pevci ter s tem v domove prinašali srečo in zdravje.

Na posnetku so mladi pevci iz Doliča, ki so s svojimi obiski in petjem zbirali denar za misijone.

Tudi Ivan Polenik iz Male Mislinje je bil naše gore list. Potem ko je odšel v zasluženi pokoj, pa ni mogel mirovati. Z ženo Nado še vedno rad zahaja v pohorske gozdne strmine, v katerih si je služil vsak-

danji kruh. Nabiranje bukovih gob mu je gotovo najlepši konjiček. Z ženo sta na domačem skednju uredila pravo gobarsko razstavo, od velikih do najmanjših gob, vmes pa sta spleta korenine, ki po svoje pričarajo živali in naravo v gozdu. Nismo mogli mimo tega in pred bogato zbirko gob smo za spomin naredili tudi pričujoči posnetek skupaj z Ivanom in Nado Polenik.

Uspela razstava ročnih del

Franc Jurač

Društvo upokojencev v Šmartnem pri Slovenj Gradcu je tudi ob letošnjih Martinovih dnevih pripravilo zanimivo razstavo izdelkov svojih članic in članov. Na razstavi so prikazali zanimiva ročna dela, prtičke, gobeline in izdelke iz domače ovčje volne. V času Martinovih dnevov je bila razstava za obiskovalce nadvse zanimiva. ■

Razstavo si je ogledalo veliko število obiskovalcev

Razstava o delu ljubiteljskega arheologa dr. Hansa Winklerja

Stanko Hovnik

V Koroškem pokrajinskem muzeju Slovenj Gradec so pripravili razstavo dela in življenja ljubiteljskega arheologa dr. Hansa Winklerja. Slavnostna otvoritev je bila 29. novembra 2004, na rojstni dan pionirja arheologije na Koroškem.

Winkler je v Slovenj Gradcu skoraj dvajset let služboval kot notar in ves svoj prosti čas in denar namenil arheološkim raziskavam Mislinjske doline. Med njegove najpomembnejše dosežke sodi odkritje rimske in poštne naselbine Colatio v Starem trgu pri

Slovenj Gradcu.

Avtorica razstave je arheologinja Saša Djura Jelenko. Na razstavi je prvič na ogled zanimivo in še ne objavljeno arhivsko gradivo (načrti in dnevnik izkopavanj, skice in korespondenca) iz Koroškega deželnege muzeja v Celovcu, ki dokumentira razmere v ljubiteljski arheologiji na začetku dvajsetega stoletja. Prav tako so predstavljene še nekatere druge dragocene najdbe njegovih izkopavanj, ki jih hranijo v Štajerskem deželnem muzeju v Gradcu. Razstavo spremlja obsežen

katalog, ki pregledno in celovito obravnava Winklerjevo delo.

Hans Winkler se je rodil leta 1863 v Strassu na Štajerskem. V Slovenj Gradcu je v letih od 1902 do 1919 služboval kot notar. Njegovo arheološko pot so sprva zaznamovala izkopavanja na Hemi (Podjuna, Globasnica), leta 1909 pa je začel raziskovati Mislinjsko dolino; najprej na Legnu, potem v Zgornjih Dovžah in v Starem trgu pri Slovenj Gradcu. Dve leti pozneje je odkril in raziskal prvih enainpetdeset grobov na

poznoantičnem in staroslovanskem gradišču na Puščavi nad Starim trgom. Nekaj časa je še bil finančno kos arheološkim poslom in je pri sebi tudi hranil predmete, kasneje pa mu je na pomoč priskočil graški arheolog dr. Walter Schmid, ki je prinesel denar in tudi zahtevo, da morajo najdbe v Štajerski deželni muzej v Gradec. Winkler je bil tudi strasten numizmatik in je v svoji zbirki med drugim hranil okoli 3000 grških in rimskih novcev, s katerimi je tudi trgoval. ■

Spregovoril je tudi direktor Koroškega pokrajinskega muzeja Slovenj Gradec Marko Košan.

Razstavo je predstavila njena avtorica, arheologinja Saša Djura Jelenko.

Na Razborju proslavili 60-letnico spomina na padle borce

Štefka Melanšek

Pred spomenikom padlih borcev na Razborju so se 10. oktobra leta 2004 zbrali nekdanji borci

Tomšičeve brigade. Pred spominsko ploščo, pritrjeno na hiši, kjer je bil 4. marca

Jurij Novak stoji desno zadaj s klobukom, spredaj pa stoji Marjan Juvan.

1945 ustreljen Maks Kogelnik iz Koprivne, smo obujali spomine na tiste dni in dogodke. Med nami je bil tudi brat ustreljenega, Peter Bogataj, sedaj tridevetdesetletnik, ki se tako spominja dogodkov:

»Tisto leto je bil brat Maks star komaj devetindvajset let. Med partizani je bil od julija leta 1944. Spomladi leta 1945 je bil član Okrožnega odbora OF za Savinjsko dolino.

Prve dni marca je bil v skupini štirih borcev, ki jih je vodila Roženkova Julka iz Kotelj. Ta skupina je bila namenjena na Razbor, kjer naj bi se med potjo srečala s skupino partizanov, ki jih je vodil Ivan Hercog iz Črne. Srečno so prišli čez Savinjo. Ko so se približevali Razborju, so jih pri Prelovniku ujeli Nemci. Srečo je imela Julka, ki se je skrila v klet in skozi majhno okno opazovala, kaj se zunaj dogaja. Pri sebi je imela tudi torbo z dokumentacijo. Zgodaj zjutraj je zlezla skozi okno in se v megli pognala v beg. Nemci so streljali

za njo, a je niso ujeli. Ostale tri ulete partizane so Nemci dva dni gonili okrog in ko so prišli do Rdeške bajte, se je Maks uprl, češ da ne more dalje. Ločili so ga od drugih, ga odgnali za bajto in ga kar ob cesti ustrelili. Ostala dva so odgnali naprej in ju ubili nekje drugje.

Dogodkov tistih dni se dobro spominja tudi Jurij Novak, ki je želel pokopati padlega. Ni si upal tega storiti brez dovoljenja. Odšel je v Podgorje k županu in ga vprašal, če partizana lahko pokoplje na pokopališču, a ta mu je odgovoril: »Če je šel v gošo, ga v goši pokoplj!« S pomočjo hlapca je pokopal partizana v gozdu. Jurij se spominja tudi obiska dveh žensk ob koncu leta 1945. Ena izmed njiju je bila mati padlega partizana. Prosila ga je, da bi odkopal grob, da bi se prepričala, če je v nem res njen sin. Bilo je zelo mučno.

Takih dogodkov je bilo med vojno mnogo.

Zima je tu

Janez Bauer

Zima je tu in čebele počivajo. V prvih toplih januarskih dnevih so se spreletele in sedaj nadaljujejo z zimskim počitkom.

Pozimi imajo čebele v panju najraje mir. Ob otoplitvi, ko temperatura v senci zraste čez sedem stopinj, se odpravijo iz panja, otrebijo in v panj prinesejo nekaj vode. Nato se zopet združijo v gručo in čakajo na prve tople dni, ko bodo lahko v okolici poiskale prve grudice cvetnega prahu.

So pa ti dnevi prav primerni za izpopolnitev našega čebelarstva znanja. V naši reviji Slovenski čebelar je vedno obilo napotkov za boljše in uspešnejše čebelarjenje. Prav tako je letos vsak čebelar dobil ponatis knjige našega največjega čebelarja Antona Janše. Bil je prvi državni čebelarski učitelj na dvoru Marije Terezije. Trditve, ki jih je postavil v svoji knjigi Čebelarski nauk, veljajo še danes. Ob pre-

biranju te knjige se spomnimo tudi na deset zlatih čebelarskih zapovedi; vsak čebelar, ki se jih bo držal, bo lahko uspešno čebelaril.

Pa si jih pogledajmo:

1. Hrani čebele pravilno!
2. Imej samo močne panje!
3. Združi slabotne panje!
4. Ne uganjaj pri čebelah nikakih umetnij!
5. Daj čebelam mir!
6. Bodi pri pitju previden!
7. Jeseni čebelam primerno zmanjšaj prostor!
8. V čebelnjaku imej red!
9. S satovjem dobro gospodari!
10. Ne oddajaj medu za vsako ceno, ampak počakaj dobrega kupca!

Ob teh zapovedih, veljajo že več kot sto let, se kaj hitro najdemo, kje smo grešili. Skušajmo se jih držati in uspeh pri čebelarjenju ne bo izostal. Vsak napreden čebelar pa bo te zapovedi s sodobnimi ugotovitvami in znanji še nadgrajeval, kar bo uspešnost čebelarjenja še povečalo. Uspešno čebelarjenje pa prinese veliko kvalitetnega medu, katerega naši zvesti kupci že kar težko čakajo.

Konec meseca se bo prebudila tudi matica in zalegla bo prve celice. Porajalo se bo novo življenje in naraščalo bo iz dneva v dan, tako da bo naša čebelja družina ob prvih travniških in gozdnih pašah dosegla polno številčnost.

Kitice iz naše doline – izpod peresa Viktorja Levovnika

Milena Cigler Gregorc

25. november je bil pomemben dan za marsikoga, med drugim še posebej za pisatelja, pesnika in koroškega narodopisca Viktorja LEVOVNIKA iz Selovca. Ta dan je namreč omenjeni avtor ljubite-

ljem lepe besede in pisne dediščine, zapisane po pogovoru oz. ustnem izročilu, predstavil knjigo, ki jo je čakal in končno dočkal ob pomoči Literarno kulturnega društva Beseda Dravograd ter številnih sponzorjev, ki so pomagali, da je ta prikupna knjižica zagledala luč sveta.

Pozdravne besede obiskovalcem predstavitvene prireditve v prostorih knjižnice Dravograd je izrekla predsednica literarnega društva, Vesna ROGER LUŽNIC, med drugim pa je omenila, da Viktorja pač vsak pozna. Spoznajmo ga torej podrobneje kot pisatelja te knjige.

Z naslovnice nas s stopnic tipičnega koroškega stopnišča pred njuno hišico gledata nasmejana avtor in njegova žena Jožica, obdana s cveticami ali dobesedno »v cvetju in asparagusu«. Slika je prava prisposoda njenega pristrčnega sožitja, saj drug drugemu stojita ob strani; ona s humorjem prenaša čudaštvo umetnika, on pa s strpnostjo miri njene strahove, čeprav jih je v zvezi s knjigo imel tudi sam in do konca ni verjel, da bo stvar uspela.

O rojstnih podatkih le to, da je luč sveta zagledal l. 1931 v Selovcu pri kmetu Lampretu, kjer je mama, ki je bila razgledana in načitana ženska, služila. Potem se ji je nasmehnila sreča, da jo je zasnil Kogovski Tonč in rekel je: »Bo pa le pob imel bajto!« Kar se je tudi zgodilo.

Pripeljal je v to »bajto« ženo Jožico, skupaj sta zastavila in z dvema hčerkama preživljala dneve med

predanostjo zemlji, železarni, prireditvam, pisanju in trenutki, ko se je družina zbrala ob mizi. Kdaj je sploh utegnil pisati, boste vprašali, vendar odgovor poznamo predvsem tisti, ki smo »iste sorte«, torej pesniki in pisatelji. Prikrašamo se pri drugih stvarih, tudi pri spancu, takšna je ta reč! Tako je minilo štirideset let.

Knjiga obsega tri poglavja: splošne tekste, narodopisje in poezijo. Večina tekstov iz poglavja Splošno je bila objavljena v različnih revijah, predvsem pa v Viharniku in Koroškem Fužinarju, Mladih potih, Odsevih oz. Odsevanjih, od zamejskih pa v Rodni grudi, Božjih stezicah, Celovškem Vestniku in drugje.

Viktor sodeluje v Sekciji za ljudsko slovstvo pri Inštitutu za slovensko narodopisje Znanstveno raziskovalne SAZU v Ljubljani. To sodelovanje je nastalo po ključnem srečanju z dr. Marijo Stanonik in dr. Marijo Makarovič. Gradivo, ki ga zapiše po pogovoru z ljudmi, je v obliki pripovedk, smešnic, bajk, legend, šal in ugank.

V to poglavje je uvrščenih štirinajst primerkov tega žanra. Pri kupen je avtorjev slog, ki je svojstven in izviren in vsebuje veliko starih koroških besed, kot npr.

»skurne reči«, »prirajmati se« idr. Pripoved Od Prednika do Urbana je v slogu potopisnih del, zato je tudi ostal izraz »cesarska cesta«, čeprav ga že davno ne uporabljamo več. A mislim, da bi zgodbi odvzeli izvirnost, če bi spreminjali te starodavne izraze, saj izhajajo iz ljudstva.

Tudi v poglavju Poezije je štirinajst primerkov pesmi, med katerimi vsekakor prednjačita pesmici Pticek in železo in Žganjekuha. Prva oriše avtorja kot tenkočutnega opazovalca vsega živega, kar v meglenih zimskih jutrih razveseljuje dušo delavcem nočne izmene. Poanta je v kontrastu med ujetostjo v negibno materijo, ki ubija duha, in drobenim bitjem na veji, ki drobi svojo pesmico in blaži to ubijanje in depresivnost delavca velike monumentalne zveri, ki požira ljudi – železarne, v nič svetlih in mrzlih jutrih.

Vsekakor je knjiga vredna branja in še pa še jo bo odpiral bralec, saj Viktor poziva k dobroti in medsebojni ljubezni in je strasten borec proti nasilju, odtujenosti in sovraštvu med ljudmi. Skratka, ko se »prebiješ« skozi njegovo knjigo, postaneš neho- te ali mimogrede boljši človek! Hvala ti, Viktor!

Jezikovne drobtinice: besedna družina

Marta Krejan. prof.

Besede so najpomembnejši del jezikovne zgradbe, ki se imenuje besedje ali besedišče. Besedje si predstavljamo kot nekakšno otočje, na posameznih otokih pa bivajo besede, ki so si med seboj podobne oziroma so med sabo nekako povezane. Take združbe besed imenujemo besedne družine. V besedno družino spadajo vse besede, ki imajo isti koren, to je tisti del besede, na podlagi katerega lahko delamo take in drugačne tvorjenke, in sicer tako, da korenom dodajamo različne morfeme (morfemi so najmanjši deli besede, ki imajo nek pomen: predpone npr. dodajamo spredaj,

pripone zadaj).

Dajmo se tokrat malce poigrati z besedami. In če se že igramo, naj bo temu primerna tudi beseda. Igra torej.

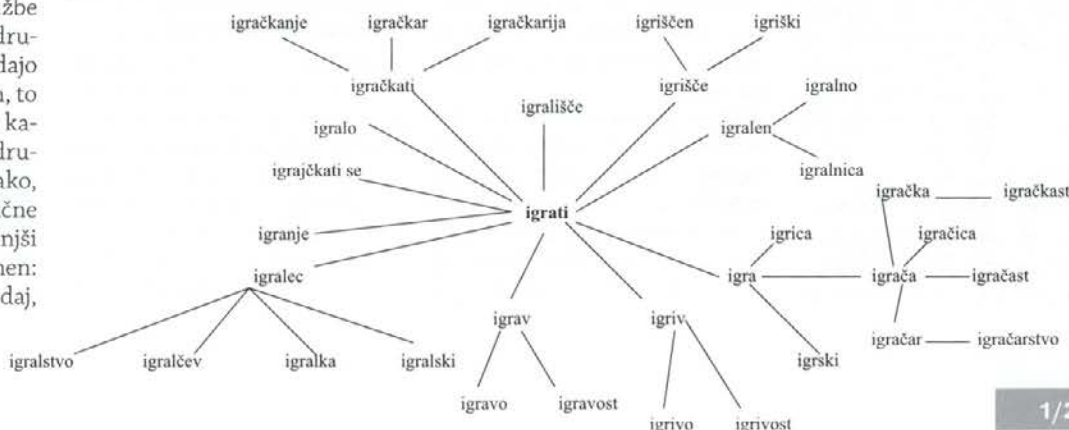
Koren glagola igrati je igr-. Pa pogledjmo, katere besede nastanejo,

če temu korenu dodajamo različne pripone:

Že samo z dodajanjem pripon smo našli šestintrideset besed, pomislite, kaj vse še lahko tvorimo, če jim dodamo še predpone

oziroma ostale morfeme (poigrati, zaigrati, izigrati, predigra, žaloigra ...).

Poigrajte se s kako besedo tudi sami, kdo ve, kdaj vam to lahko pride prav ... Morda pa radi igrate »scrabble«?

Zgodba Planšakovega Pepija

Bernarda

Na Mlakah, čisto blizu državne meje z Avstrijo, leži v idiličnem okolju Planšakova domačija. Okrog in okrog poslopij se razprostirajo travniki in proti gozdu pašnik, ki ga krasi cvetoče vresje.

Čeprav leži kmetija na višini čez tisoč metrov, ni tako strma, kot bi bilo pričakovati. Posestvo ograjuje kot živa meja gozd in le hiša se spogleduje z nasprotnimi hribi, ki že pripadajo sosednji državi. Prelep razgled se razprostira nad dolino in kot nekakšen varuh bedi nad njo.

Za mnoge ljudi iz doline je ta neokrnjeni delček sveta pravo zavetišče. Res je lepo in prelepo za tiste, ki sem zaidejo in se tukaj odpočijejo od mestnega hrupa. Mala lesena hišica skriva mnoge krute usode ljudi, trpljenje, onemoglost ter osamljenost.

Pred desetimi leti je tu še gospodaril takratni gospodar Pepi, ki pa je na prvi maj izginil neznano kam. Tako sta ostala gospodinja Marta in sin Tone sama s svojo bolečino in skrbjo. Le nečakinja Jožica je s svojim prihodom prinesla delček sonca in kanček veselja v ta žalostni dom.

Jože, po domače Planšakov Pepi, se je rodil 1939. leta kot deseti otrok na tej domačiji. S svojimi šestimi leti je izgubil mamo, nekaj mesecev prej pa zdravje. Povojni zakon je zahteval, da se morajo cepiti vsi otroci in odrasli, a takoj po cepljenju sta Pepi in njegova sestra zbolela in oba ostala invalida. Njemu je ohromela desna roka, sestra pa je pristala na berglah. Zdravniki so ugotovili otroško paralizo, a domačim je sum padel na cepivo, saj sta prej zdrava in normalna

otroka zbolela ob istem času po cepljenju. Nihče ni iskal krivca, a ta dva otroka sta ostala zaznamovana za vse življenje.

Zemlja je rodila skromno kljub pridnim rokam, ki so jo obdelovale. Čas po drugi svetovni vojni je zahteval svoj delež kot tudi številna družina. Možnosti za preživetje so bile skromne, zato je tudi mladi bodoči lastnik kmetije v pomanjkanju in ob večnem garanju zrasel v klenega človeka, ki je okusil vse dobre in slabe strani življenja. A kljub temu je ostal veseljak, ki mu prijateljska družba ni bila odveč, ne v prostem času ne pri delu. Bratje in sestre so odšli, zato je moral še trdneje prijeti za delo in napeti vajeti, da je lahko gospodarstvo vodil skozi najbolj krizne čase, da je lahko nudil varnost in toplino svoji mladi družini.

Gozd, njegov zavetnik in prijatelj mu je dajal kruh, pela je žaga, pela sekira. Drevesa so padala, konji pokali v komate, ko so vlačili debele smrekove hlode. Ob njih se je znojil gospodar s cepinom, ko je moral tu in tam privzdigniti hlood, ki se je zagozdil za korenino; trpela je žival, trpel je človek. Vendar je bil to zaslužen denar! Težko prigarano zaslužek, ki ga je večji del stekel v nenasitno državno malho, le delček je ostal družini.

K izboljšanju družinskega proračuna je sčasoma pripomogla tudi Marta s svojo zaposlitvijo čistilke v šoli na Pernicah.

Konje je zamenjal star traktor, ki pa je še vedno dobro služil. Počasi sta šla z napredkom: ročno žago je zamenjala motorna, koso kosilnica in vse bi šlo na bolje, če ne bi ...

Pepi si je po petdesetem letu starosti poskušal pridobiti vsaj majhno pokojnino, a so ga vedno zavrnil. Ni pomagala njegova invalidnost, ne njegovo delo, ki ni bilo cenjeno, saj je delal le doma na kmetiji in v avstrijskih gozdovih.

»Nimate delovne dobe, niste bili prijavljeni, niste bili v državni službi, saj ste delali zase na kmetiji,« take in podobne stvari je slišal vedno, ko je potrkal s papirji na uradniška vrata ali vrata zdravniške komisije. To

ga je zelo jezilo in žalilo, zlasti, ker kmečko delo ni bilo cenjeno. Za tedanjo oblast so bili kmetje le nujno zlo, predvsem manjši, ki so ustvarjali res predvsem le zase, v kar pa so bili so prisiljeni, če so hoteli preživeti. Le nekaj hloodov letno so prodali in s tem poravnali davke.

Nihče pa ni videl njegovega trpljenja ob delu, ko je moral uporabljati le levico in se še z njo upirati na koleno, nihče ni videl potu in tudi solz besa ob lastni nemoči.

To ga je žrlo, peknilo in terjalo zadoščenje.

Čas je mineval, desnica mu je vedno bolj slabela. Spet je zbral dokumentacijo za invalidsko komisijo in bil zavržen.

Nekaj v njem se je začelo krhati, se lomiti, psoval je ta prekleti svet, zdravnike in državo, da ne poznajo usmiljenja do invalidov in od dela utrujenih in zgaranih ljudi. Domači so ga bodrili, mu prigovarjali, naj poskusi še enkrat. Tudi njegova invalidna sestra mu je skušala pomagati. A vse zaman. Zaprl se je vase in sklenil okrog sebe neprebojno lupino, tuhtal in obupaval in nikomur ni izdal svoje bolečine.

In tako se je zgodilo. Izginil je brez sledu. Doma so ostale njegove osebne stvari in na verigo priklenjen hišni čuvaj, ki ga je vedno spremljal po vseh domačih poteh.

Mnogo ljudi ga je iskalo, a vse zaman. Njegovo sled je spral dež, da so tudi psi ostali brez moči.

Marta je doma trepetala in molila. »Ga bodo našli? Kam je odšel? Si je sodil? Kdo je kriv? ZAKAJ?« Mnogo vprašanj ji je rojilo po glavi. Strah je objemal njeno srce in se z vso silo širil po vsem telesu.

Pa tako lepo ji je še govoril, ko ji je tistega popoldneva pomagal do postelje, da se je utrjena od boleznij ulegla, potem pa izginil. ZAKAJ? ZAKAJ? ZAKAJ? ...

Odmevalo je po vsej hiši, po vseh kotih je sovražni ZAKAJ zijal vanjo, jo grizel, ji pil moči, kolikor jih je še imela in nazadnje jo je zlomilo. Niti potok solza ni pomagal sprati bolečine, niti je olajšati, smilil se ji je sin, nečakinja, saj je tudi njej bil drugi oče. Vsi so neizmereno trpeli,

tolažili drug drugega in še vedno upali, čeprav so iskalci že obupali. Tudi na avstrijski strani.

A upali so še leto, dve, tri, pet. Takrat so ga uradno priznali za mrtvega in nihče ni vedel, kje počiva njegovo telo in zakaj ni želel biti pokopan, kot se človeku spodobi.

Celih deset let je moralo miniti, da smo dobili odgovor na KJE in KAKO, a ZAKAJ je ostalo še vedno zavito v ugibanju. Pot ga je popeljala od doma, gozd ga je sprejel, a za vse ostale je bilo njegovo izginotje uganka. Mnogo ljudi ga je iskalo in srca so trepetala zanj. Ves trud je bil zaman, le trepetanje v srcih je ostalo. In upanje! Upanje, ki je gorelo, z leti ugašalo, a še vedno tlelo nekje na dnu in se mešalo z željo po vrnitvi ali spravi. Živ ali vsaj najden in krščansko pospremljen na zadnjo pot.

Letos, konec junija, so končno le našli njegove ostanke in jih s pomočjo koščkov obleke, ki še ni docela razpadla, identificirali.

Rešena je bila velika uganka. Sam je bil svoj sodnik, in to na kraju, do katerega pot so poznali samo on in gozdne živali. Gozd je bil njegov spremljevalec, gozd je bil njegov svat in pogrebec. Le gozd je vedel za njegovo bolečino, le on je videl njegovo dejanje.

Zato ne obsojajmo človeka, ki ni našel drugega izhoda in je to storil z veliko duševnega trpljenja.

Raje mu zaželimo, naj spokojno počiva na perniškem pokopališču, kjer mu gozdovi šepetajo večerni Ave in ptice žgoliijo jutranji pozdrav.

Počivaj, Pepi, saj si končno našel svoj mir in sorodniki olajšanje. In vedi, marsikatera lepa misel se utrne ob tvojem imenu in veliko lepih spominov nate še vedno živi ter korak obstane ob tvoji gomili, na kateri je še vedno zapisano: POGREŠAN! Vedno boš pogrešan v naših srcih, a če je tako hotela usoda ali celo Bog, se moramo s tem sprijazniti in upati na ponovno snidenje nad zvezdami.

**Tako tiho si odšel,
nisi nam podal roke,
le Bog je vedel,
kje je tvoj korak obstal,
a nam zapustil si gorje.**

Jože Štrigl – Rebernikov dedi

☆1915

†2004

Na Rebernikovi domačiji na Navrškem vrhu nad Ravnami na Koroškem se je 16. novembra 2004 v večernih urah zgodil žalosten dogodek. V domači postelji je po

daljši bolezni za večno zaspal Jože Štrigl – Rebernikov dedi. Hitro se je razširila žalostna vest o smrti skoraj devetdeset let starega Rebernikovega dedija tudi med gozdarji, lovci in drugimi ljubitelji narave iz bližnje okolice, saj smo bili pri Rebernikovi domačiji že več desetletij vsi naštetih zelo dobrodošli. Tudi sam sem rad zahajal k tej domačiji, obdani s košatimi smrekami in rdečimi hrasti, kjer me je vedno z veseljem sprejel tudi Rebernikov dedi. Pogostokrat sem pokramljal z njim v senci domačega oreha in kolikokrat mi je rekel: »Pob, ti ne veš, kolk stvari ti imam za povedat, kaj vse sem doživel v mojem življenju!«

Pogosto so mu misli odhajale tja na Sv. Florjan pri Šoštanju, kjer se je 20. februarja 1915 rodil in v mnogoštevilni družini preživel svoja otroška leta. Izmed štirinajstih otrok je bil najstarejši med sinovi, zato je moral že zelo zgodaj prijeti za delo. Mnogo stvari se je naučil od očeta, največ rokodelskih spretnosti pa se je priučil kar sam. Zrasel je sredi šentflorjanskih gozdov, vse življenje pa je bil povezan z lesom. Rebernikovega dedija so zelo dobro poznali kot samoukega tesarja, sodarja in coklarja tako na Štajerskem kot tudi na Koroškem. Bil je pravi vandrovec. Šel je iskat delo na Koroško in zašel na Ludranski vrh. Na številnih koroških kmetijah so bili veseli njegovih cokel, še posebno pa njegovih tesarških spretnosti. Les mu je bil domač, domača pa mu je bila tudi divja Jazbina pod Uršljo goro, kjer je na zimo leta 1940 srečal Karpuhovo Lenčko, ki ni dolgo obdržala dekliškega imena Konečnik. Vzela sta se. Z ženo Lenčko je vzgojil hčere Heleno, Ivanko, Micko, Zofijo, ponosen pa je bil tudi na svojega sina Franca.

Pričela se je 2. svetovna vojna in Štriglov Jože je hitro začel sodelovati s partizani. Tri leta je delal v rudniku Mežica, kjer je bilo njegovo delo povezano z lesom. Bil je rudniški tesar, po treh letih pa je odšel s partizani na Dolenjsko.

V dolenjskih hostah je namesto puške prijel sekuro plentačo in žago. Postavljal je številne lesene objekte in mostove. Po končani vojni je Jožetova Lenčka kot agrarna interesentka namesto Karpuhove dobila Pušnikovo posest, kjer pa Štriglova družina ni ostala dolgo. Jože je po vojni za nekaj časa zamenjal sekuro in drugo orodje za obdelavo lesa z vajetmi in služil denar za družino kot furman iz strmih globač Uršlje gore. Leta 1955 so se prestavili Štrigli na Rebernikovo domačijo na Navrški vrh. Pri Reberniku se je Jože ustalil in se z vso vnemo posvetil izdelovanju lesenih cokel, sodov pa tudi mlinskih koles. Tuja pa mu niso bila niti sedlarska dela. Svoje znanje je zelo rad prenašal na mlajše. Veselil se je življenja in dela, saj mu je več kot 50 let ob strani stala žena Lenčka. Leta 1993 sta praznovala zlato poroko. Njuno skupno veselje pa ni trajalo dolgo. Po ženini smrti je prevzela skrb nad že bolnim, a še zelo vitalnim očetom hči Ivanka, pa tudi ostali domači ga niso pozabili. Čeprav je bilo zdravje Rebernikovega dedija že vrsto let načeto, se ni pustil podjarmiti bolezni vse do usodnega padca na domačem dvorišču, kateri ga je priklenil na posteljo.

Pogrešali bomo Rebernikovega dedija vsi, ki radi zahajamo k Reberniku, pogrešale pa ga bodo tudi stare jablane, pod katerimi je nabiral njihove sadove, in gozdni rob, s katerega je tako rad zbiral in sekal sečne ostanke za kurjavo. Zaječalo bo veliko mlinsko kolo pri Lipoldu v Koprivni, saj ga je pred leti Rebernikov dedi obnovil in mu podaljšal življenjsko dobo, zaškripal bo star tram, sesul se bo star sod.

Gorazd Mlinšek

**Dobrota Tvojega srca
nikdar ne bo pozabljena.
V našem domu ostala je praznina
in velika bridka bolečina.**

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragega
moža, očeta, dedka in brata

RAFKA VRANJEKA
iz Slovenj Gradca

se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše, najlepše zahvaljujemo. Hvala Obrtni zbornici, šoferjem članom Avtomoto društva Slovenj Gradec, Osnovni organizaciji Zveze borcev Slovenj Gradec, gasilcem Gasilskih društev Slovenj Gradec, Šmartno, Stari trg in Golavabuka za spremstvo na pogrebu, govorniku Marjanu Križaju za ganljivo izrečene besede slovesa, g. župniku Petru Leskovarju za nagovor in za mašo zadušnico, hvala tudi nadžupniku Francu Rataju, šmarškemu pevcem za zapete žalostinke ter pogrebni službi Komunalnega podjetja Slovenj Gradec. Prisrčna in iskrena hvala tudi Anici in Srečku Naveršnik za izkazano pomoč v najtežjih trenutkih.

**Žalujoči: žena Milena, sin Božo in hčerka Bojana z družinama,
bratje Ivan, Vinko, Edi in Štefan ter sestre Berta in Marjana.**

Franc Špegel

**Človek, ki ga imaš rad,
nikoli ne umre,
samo nekje daleč, daleč je.**

29. novembra 2004 je minilo leto
dni, odkar nas je za vedno zapu-
stil naš dragi sin, mož, oče, deda
in brat

FRANC ŠPEGEL iz Starega trga 229.

Zahvaljujemo se vsem, ki se ga spominjate, postojite ob nje-
govem grobu in mu prižigate sveče.

Vsi njegovi, ki smo ga imeli radi in ga zelo pogrešamo.

V spomin Tinetu Pritržniku

Odhajajo na zadnjo pot znanci, prijatelji, sosede. Tiho in spokojno. Odhajajo s poslednjim slovesom.

V decembrski dan in vsakdanost je trdo posegla težka novica, da je po nekaj mesecev trajajoči bolezenski preminil gospod Martin Pritržnik iz Kajuhove ulice, davno

nekoč, a tudi še vedno Štihov Tinče iz Šmiklavža. Tam mu je stekla zibel pred 82 leti v številni kmečki družini. Mladost mu je naložila trdo kmečko delo, v času vojne vihere se je pridružil narodnoosvobodilnemu boju, dočkal svobodo, se kmalu odpravil iskat delo v mesto, domačijo pa prepustil sestrični roki in ljubezni, kajti enega brata je izgubil med vojno, drugemu pa ni prizanesla tedaj še neozdravljiva bolezen. Tine je našel delo v slovenjgraški bolnišnici kot upravljavec in vzdrževalec energetskih naprav, tu spoznal svojo bodočo življenjsko tovarišico Anico, poročila sta se in dom je napolnil otroški vrisk sina Silva in kmalu še hčerke Tine. Ko je v teh letih stanovanjska zadruga Novi dom zastavljala gradnjo zasebnih hiš, sta se z veliko načrtov in volje pridružila tudi Pritržnikova, delila napore, optimizem in veselje z graditelji, bodočimi sosedi, in se končno vselila v svoj ljubljani dom, obdan z razkošno zelenico in vrtom, ki je bil njuna sprostitevna delovna ljubezen. Sreča je domovala v hiši ves čas, ponos, da sta otroka dosegala in dosegla zastavljene študijske in življenjske cilje, si pridobila poklic in zaposlitev, in še tišja sreča, da je pri hiši bilo doma trdno zdravje.

Martin, Tine Pritržnik, je odgovorno izpolnjeval poklicne naloge in dosledno, vestno in natančno vse do upokojitve pred 20 leti. Pred desetimi so se nanj zgrnile zdravstvene težave, se stopnjevale, potrpežljivo in z nepopustljivo voljo in optimizmom jih je premagoval, a letos je po težki operaciji zdravje njegovo hitro pešalo in opešalo. Družina mu je s skrbno pomočjo in toplino razumevanja žrtvujoče stala ob strani in srčno, ga negovala in življenje mu je naklonilo preminiti med svojimi najbližjimi in doma.

Za Martinom Pritržnikom ostaja praznina, praznina v srečnem domu in praznina v soseščini, s katero je živel v zglednem sožitju. Pogrešali ga bomo, pogrešali bomo modro odmerjeno kleno in blago besedo njegovo in svetovano dobrosrčno, pogrešali preudarnega in dobrosrčnega soseda, človeka, zavezanega izgorevajoči večni skrbi za dom in družino; pogrešali bomo vriskanje njegove harmonike, ki je vabila ob poletnih večerih k veselju in druženju, in šaljivo in dobrohotno igrivo in optimistično besedo, prijazno šalo in razumevajočo človeško toplino, pogrešali pomoč njegovo, saj nikoli ni znal reči ne, ko je bilo potrebno pomagati, in pogrešali bomo njegov širokosrčni nasmeš in razigrano pesem, še bolj pa razkošje prijazne družbe, kadar smo se skupaj veselili veselja vrednih dogodkov.

Naklonjenost razumevanju, sožitju in pomoči pa trmasta vztrajnost, doslednost in misel, da je s skupnimi močmi vedno mogoče najti rešitev, tako v poklicnem okolju kakor v družini in med sosedi, so ga umestili v ugled in odmerili nedeljivo spoštovanje vseh, ki s(m)o ga poznali, več, prerasel je v zgled, kako pomeni imeti delo rad in zanj izgorevati, kar je moč in zadovoljstvo biti srečen in doživeti polnost bivanja.

In zato naj ob njegovi smrti izrazimo našo zahvalo za vse, kar nam je Tine Pritržnik pomenil in dal, nas človeško bogatil in s tem z blagostjo zavezal spomin, ki nas bo vračal med dogodke minevanja tedaj, ko se bomo ustavljali pred grobom njegovim ali vzeli v prijateljski in sosedski družbi v misel prijazno besedo in podobo njegovo. Hvala ti, sosed Martin za vse lepo in dobro v našem skupnem sobivanju in času!

T.T.

Spomin

**Spomin je edini cvet,
ki ostane, ne oveni,
je edina luč, ki ne ugasne.
Za vso dobroto, ki sta nam jo dala,
iz srca hvala.**

16. januarja 2005 bo minilo eno leto, odkar nas je zapustila draga mama in stara mama

IVANKA JAVORNIK
z Razborce 18 pri Mislinji,

24. avgusta 2004 pa je minilo dvajset let, odkar nas je zapustil dragi ata in stari ata

RAFAEL JAVORNIK
iz Razborce 18 pri Mislinji.

Hvala vsem, ki ju ohranjate v lepem spominu.

**Sin Ivan, hčerki Zdenka
in Janja z družinami.**

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame in babice

MARIJE JEROMEL, Tisnikarjeve mame iz Male Mislinje,

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znanec in prijatelj, ki so jo spremljali na zadnji poti, ji darovali vence, cvetje, sveče in svete maše. Hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih žalosti in nam izrazili ustno ali pisno sožalje.

Zahvaljujemo se gospodu župniku Tinetu Tajniku, cerkvenemu pevskemu zboru, Marjanu Križaju za izrečene ganljive besede slovesa, Robertu Puru za odigrano Tišino, iskrena hvala Jerneju Završniku za opravljene pogrebne storitve. Hvala vsem, ki postojite ob njenem grobu in ji prižigate sveče.

**Žalujoči: sinovi Zdravko, Vlado in Jože z družinama
ter vnuki Nataša, Aljaž in Matic.**

Marija Jeromel

☆1932

†2004

**Na svetu zvezdic je milijon,
vso noč je pozlačena ena,
milijon je ptic,
milijon ženic,
a mati je le ena.**

Marija Jeromel (Tisnikarjeva mama) iz Male Mislinje

Čudna so človeška pota, saj se Marija nikdar ni posebej pritoževala nad tegobami, ki so ogrožale njeno zdravje. Potem pa je nenadoma začutila bolečine pri srcu in ob čakanju na zdravniško pomoč jo je prehitela smrt. Tisnikarjeva domačija, ki ji je marljiva ženica zapisala roke in srce v ljubezni do kmečkih opravil, se je ovila v žalost.

Na Jerlahovem v Razborci, kjer je mama povila kar devet otrok, je 20. februarja leta 1932 stekla zibelka naši Mariji. Ob revščini, skozi katero se je ta kmečka družina prebijala, je njeno otroštvo zresnila še druga svetovna vojna. Kot kurirka se je v to poglavje slovenske zgodovine zapisala tudi ona in spomini na premagane ure strahu so jo spremljali na vsej življenjski poti; tudi spomin na šolanje v nemškem jeziku in na požgano šolo. Nič je ni vleklo v svet in na domačiji je marljivo in spretno grabila za opravili vseh vrst. Ko se je v njene misli in srce prikradel mladi Jože, je življenje dobilo tisti najlepši smisel človeške topline. Leta 1958 sta svoje vezi okronala pred oltarjem in srečno zaživela na Tisnikarjevi kmetiji v Mali Mislinji. Da bi jima življenje obračalo čim sočnejšo plat, so poskrbeli otroci. Štiri je povila in vsakemu namenila toplino in skrb, kakršno zmore le resnično dobra mati. Njeno srce je bilo dovolj široko, da je po smrti svoje sestre prevzela še vso skrb nad svojim nečakom Igorjem in ga vzgojila v delovnega in poštenega fanta. Rada jih je imela, svoje otroke, bdela nad njimi čez dan in jim ponoči pletla topla oblačila.

A brez bridkih preizkušenj, kakršne ji je že prej prinesla smrt treh bratov, ni šlo. Bela žena ji je vzela komaj devetletnega sinka Srečka in kar splahnela je njena volja do življenja, saj hujše bolečine usoda materi res ne more odmeriti. Takrat je pravo uteho našla v molitvi, saj se je v cerkev zatekala v dobrem in slabem. Tudi na cerkvene izlete je rada hodila in še pred kratkim je na enem, zanj žal poslednjem, veselo pokramljala.

Po smrti moža Jožeta pa so ji iz stiske ob otrocih pomagali še vnuki. Rada jih je imela in če je le bilo mogoče, jih je srečna zadržala ob sebi, še posebej pa je bila navezana na Natašo. Ta skromna ženica, ki je s sinom do kraja skrbela za domačijo, se je razveselila sleherne pozornosti, slehernega prijetnega trenutka.

Še je znala povedati o prijetnem praznovanju svoje sedemdesetletnice, pa o maši in izletu, ko jo je smrt nenadoma iztrgala iz sredine njenih najdražjih. Po prvem resnem žuganju srca je to že po treh dneh onemelo v sivem jutru novembrskega petka.

Ne le njeni najbližji, tudi sosedje in znanci se bodo tihe in delovne ženice radi spominjali.

Marjan KRIŽAJ

Danijel Pisar

☆1956

†2004

Vse, kar obstaja, ima svoj začetek. In konec. Vsak se rodi in uživa življenje, a enkrat se pač mora posloviti. To je usoda in začarani krog rojstev in smrti. Naš oče in mož Danijel je 26. 11. 2004 končal to pot, nekje pa jo je moral začeti.

Na svet je prijel 19. julija 1956. Bil je zdrav otrok, ki je z radovednostjo stopal mladosti naproti. Že pri šestih letih je izgubil očeta, kar je z bolečino prenašala vsa družina. Morali so biti močni, vztrajni in res pridni, da so preživeli. Pri hiši je bilo sedem lačnih ust, poleg atija še njegovi štirje bratje in dve sestri, kos kruha je bil zanje praznik. Pri 16. letih je začel s službo. Njegova sestra pravi, da se še dobro spominja, kako je prijel domov, rekoč, da ne zmore, da je težko in da ni navajen. Preostalo mu ni kaj drugega, primoran je bil, da se trudi in ne obupuje.

Kmalu je spoznal svojo življenjsko sopotnico Anito in ji predal vso ljubezen. 14. maja 1983 sta se poročila. Pa ni bilo vse rožnato. Leta 1987 mu je umrla mama. Trpljenje mu je pomagala prebroditi njegova žena. Drug drugemu sta stala ob strani in se imela rada. Sad te neponovljive in spoštovanja vredne zveze smo štiri hčerke – Valentina, Zala, Ana in Urška, katere sta vzgojila v pridne in dobre punce. Pravijo, da je starševstvo najtežji poklic in res je tako. Toda njima je uspelo.

Zlata vreden Danijel je bil skoraj vedno nasmejan in s svojo duhovitostjo je znal razveseliti vsakogar. Rad je šel na izlet s prijatelji, rad je igral karte in rad je bil v krogu družine. Ljudje ga imamo radi, ker je vedno znal pomagati in je bil res dober človek. To ostaja vse dni v našem srcu in v našem spominu. Med nami ga več ni, a globoko, globoko v srcu še živi.

Skratka – je najboljši oče v celem vesolju, najbolj dober brat, ustrežljiv sosed, nasmejan sodelavec, duhovit stric, radoživ bratranec in skromen znanec.

Naš čuden svet je velik in raznolik. Na milijone ljudi gradi mozaik v vesolju. Oče je le kamenček v tem mozaiku, a zame eden najdragocenejših. Je oseba, ki mi je lepšala in lajšala trpko življenje in za to mu bom večno hvaležna.

Vsem otrokom sveta želim tako enkratnega očeta in moža Danijela Pisarja se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in nam pomagali ter ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hčerka Ana

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni izgubi dobrega očeta in moža Danijela Pisarja se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in nam pomagali ter ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujejo: žena Anita, hčerke Valentina, Zala, Ana in Urška

Rudolf Herlah

☆1915

†2004

Tiho, tiho žalost v hišo se prikrade, ko nemila smrt ti ljubečega vzame. Srce stre, zareže ti globoke rane, trenutke lepe, najdražje vzame.

Vsi vemo in se zavedamo, da bo prišla, ampak ko pride, je vedno vse prehitro in boleče. Vsaka vest o smrti nas vedno prizade in močno pretrese, tudi ta, da smo izgubili moža, očeta pa dedka in prijatelja Rudolfa Herlaha iz Gornjega Doliča. Nismo pričakovali, da bo smrt tako hitro posegla in iz naše sredine iztrgala človeka, s katerim smo dolga leta preživljali lepe pa tudi težke čase življenja. Pa vendar je smrt, ki nikoli ne izbira, pretrgala Rudolfovo nit življenja in ga iztrgala iz družine njegovih najdražjih: od žene, otrok, vnukov pa od brata in sester. Rudolfov trnov venec življenja zdaj ostaja kot spomin na človeka in na njegova dobra dela, ki jih je storil za dom, družino, za sosede in kraj v katerem je živel in ustvarjal.

20. avgusta 1915. leta je bilo, ko se je Dolfek, tako so ga klicali domačini, rodil v Ograjčkovici koči na Kozjaku kot prvi otrok mami Mariji in očetu Rudolfu, katerega pa Dolfek ni poznal, saj je bil star komaj dve leti, ko je oče padel v prvi svetovni vojni. Težka bremena nadaljnega življenja je prevzela mama, ki mu je že kot otroku vlivala pridnost in poštenost. Težka so bila njegova otroška leta, saj je moral že zelo zgodaj začeti pasti živino, kasneje pa je na mnogih kmetijah opravljal hlapčevska dela; vse to pa ga oblikovalo v pridnega in poštenega človeka. Ko se je čez nekaj let njegova mama drugič poročila in je v družino prišel oče, je Dolfek z njim začel opravljati težka kmečka dela; delal je v gozdu, ko pa je postal močnejši, je očimu pomagal pri pripravi apnenca in žganju apna in tako z zaslužkom pomagal pri preživljanju svojih polbratov in sester. Ko se je pričela druga svetovna vojna, je bil Dolfek vpoklican na služenje rednega vojaškega roka, od tu pa je odšel med borbe NOB in se bojeval z njimi. Med vojno so ga zajeli in mobilizirali v nemško vojsko, kjer je nekaj let preživel v ruski fronti in tako bil od doma celih sedem let. Čeprav so bili zanj to hudi in težki časi, je o njih neštetokrat pripovedoval in se jih z grenkobo spominjal. Leta 1949 se je Dolfek poročil s Pantnerjevo Lojzko, s katero sta si v Pantnerjevi koči lepo uredila zakonsko ognjišče in dala življenje štirim otrokom. S težko prisluženim denarjem je leta 1958 Dolfek kupil hišo pri Gorenškem, kjer je petčlanska družina dobila svoj novi dom in družinsko ognjišče, v katerega je z zaslužkom v takratni Kmetijski zadrugi Dolič in pozneje na Gozdnem gospodarstvu prinašal družini kruh. Ko so otroci doraščali in si ustvarjali svoje družine, je Dolfek vsem pomagal pri gradnji hiš. Pomagal pa ni samo svojim otrokom, pomagal je vsem, ne samo Doličanom, ampak ljudem bližnje in daljne okolice. Tudi v času, ko so v Doliču napeljevali telefon, je ves čas pridno pomagal. Bil je človek odprtega in dobrega srca, saj nikoli in nikdar ni poznal odklonilne besede. Najlepši življenjski dogodek, ki sta ga z ženo Alojzijo praznovala leta 1999, je bil prav gotovo zlata poroka. Velika želja, da bi dočakala še biserno poroko, pa se Dolfeku ni uresničila.

Dolfek je bil vse svoje življenje skrbni mož in oče. Posebno zadnja leta je bil izredno čuteč do svoje bolne žene Lojzke. Pomagal ji je in ji skušal lajšati tegobe bolezni. Takšnega, kot je bil Rudolf Herlah – Dolfek, ga bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

F. Jurač

Ob težki in boleči izgubi našega dragega moža, očeta, dedka, pradedka in brata

RUDOLFA HERLAHA iz Gornjega Doliča

se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, sveče in svete maše, najlepše zahvaljujemo. Hvala vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so ga imeli radi in ga spoštovali. Hvala zdravnikom in zdravstvenemu ter strežnemu osebju travmataloškega oddelka slovenjegraške bolnišnice, hvala osebju Zdravstvenega doma Mislinja in patronažni sestri Majdi Zajc za obiske na domu. Prav lepa hvala sodelavcem Vegrada in Gorenja Velenje ter čevljarstvu Irman iz Šoštanja. Hvala govorniku za besede slovesa ob odprtem grobu, cerkvenim pevcem za zapete žalostinke med mašo zadušnico ter pevcem okteta Kulturnega društva Avgust Hribar iz Doliča, g. župniku Mirku Horvatu za nagovor in za sveto mašo zadušnico, godbeniku za odigrano Tišino ter Jerneju Završniku za organizacijo pogreba.

Žalujoci: žena Alojzija, hčerki Marija in Ivanka, sin Cvetko, snaha Metka, brat Ludvik in sestre Mimika, Fanika in Albina z družinami.

Marija Krančan

☆1928

†2004

Delo, skrb in trpljenje; v teh besedah je strnjena globoka vsebina poštenega življenja Marije Krančan. Prehodila je svojo življenjsko pot od zibel do groba. Njena zvezda se je utrnila ravno na pragu jeseni, ko nam narava še ponuja bogate darove. V šestinsedemdesetem letu starosti je omahnila v naročje smrti.

Pokojna Micka se je rodila leta 1928 kot prvo dekle petnajstčlanske Vrčkovnikove družine. Po končani osnovni šoli je ostala doma in bila priročna za vsako kmečko delo. Leta 1950 se je poročila z Blatnikovim Nacem. Nekaj časa sta živela pri Blatniku, nato pa sta si začela spletati svoje družinsko gnezdo pri Spodnjem Strnjaku. V sedemindvajsetih letih srečnega zakona so se jima rodili štirje otroci: Marija, Zvonka, Jožica in Janez.

Vse sta vzgojila v poštene in verne državljane. Lepo so gospodarili na Strnjakovi kmetiji. Nac je, kadar je le utegnil, poleg dela na kmetiji še s konji »fural« les za takratno Gozdno gospodarstvo s planine v Log in seveda tudi naprej v Sv. Jedert, Micka pa mu je pridno pomagala nalagati hlode na voz. V začetku na parizar, nato na »gumi voz«, nazadnje pa še na traktor. In k hiši je pritekel še kakšen dinar več.

Vse bi bilo lepo in prav, če ne bi Naca začela zalezovati bolezni, ki je postajala vedno močnejša, tako da ga je 16. maja leta 1977 tudi dokončno uničila. Micka je ostala sama z otroki, ki so se hitro razkropili po svetu in si ustvarili svoje družine. Le Janez je ostal doma kot naslednik kmetije. Tudi on si je našel svojo zakonsko partnerico, ki je bila Micki v zadnjih letih in dneh življenja v veliko pomoč, za kar ji gre vsa pohvala, čast in pozdrav.

Micka je bila vedno nasmejana, tudi takrat, ko jo je že načenjala bolezen. Veliko veselja so ji prinašali vnuki, ki so jo pogosto obiskovali. Zelo rada je hodila v cerkev, vse dokler je pač še mogla, zato ji ne bo težko stopiti pred nebeška vrata.

Naj počiva v miru in naj ji bo lahka selska zemlja!

Anton Lah

Oskar Čeru

☆1924

†2004

**Življenja stih le lahen dih
v prostoru je brezčasnem;
med nami bil si, skromen, tih,
zdaj v času si drugačnem.**

Zajnsnikovemu (Čerujevemu) Oskarju v slovo

Na ta svet si prijel kot 24. avgusta 1924 kot prvi izmed peterice Zajnsnikovih otrok. Odprte glave si bil, pridnih rok in spreten, zato si se po osnovni šoli hitro našel v trgovskem poklicu. Uspešno bi lahko nadaljeval v tej smeri, če ne bi prišli nadvse temni oblaki druge svetovne vojne. Mobilizirali so te in s toliko drugimi slovenskimi fanti si moral daleč v Rusijo na okope nemške vojske in na branik njenih interesov. Ranjen si se vrnil in posledice poškodbe si nosil celo življenje.

Po vrnitvi iz daljnih krajev si moral spet poprijeti za delo doma. Še posebej po tistem, ko ti je za posledicami udara strele umrl oče. Prevzel si vsa dela na 51 ha veliki kmetiji, ki je bila potrebna temeljite obnove. Poiskal si nevesto, lepo in brhko Kosovo Cencko, in odslej sta skupaj premagovala vsakodnevne težave. Preorala sta njive, obnovila hleve, preuredila in popravila stanovanjsko hišo, poplačala dediče. Povila ti je tri otroke, od katerih je žal prvorojena hči Zinka nekaj mesecev po porodu umrla za meningitisom. Ostala sta sinova, ki sta ti bila vedno v veliko pomoč in oporo.

Kljub temu, da si bil vseskozi bolehen, si se z ženo pogumno lotil gradnje in obnove celotne kmetije. A vmes so bili časi, ko si preživel po bolnišnicah tudi po dva meseca letno. Kot pljučni bolnik si bil v bolnišnici v Topolšici tudi operiran.

Ob vseh skrbih in delu na kmetiji si kdaj pa kdaj kljub vsemu znal najti čas tudi za svoje hobije in razvedrilo. Tako si bil dolga leta aktiven član lovske družine, posebno ljubezen pa si gojil do svojih malih prijateljic čebelic. Do svojih pridnih delavcev, kot si v šali večkrat znal povedati. Dnevno si spremljal vsako čebeljo družino posebej. Skrbel si za njih in prejemal zato tudi bogato plačilo. Čebele so ti hvaležno vračale za vso skrb in trud, ki si ga vlagal vanje.

Kakor si bil odgovoren boter preko tridesetim krščencem in birmancem, si bil svojima sinovoma oče v pravem pomenu besede. Svojo ljubezen pa si v obilni meri znal prenašati tudi na vnuke in pravnuke. S kakšnim veseljem si ob večerih ali ob nedeljskih popoldnevih vzel harmoniko v roke in zaigral tem malim, nedolžnim glavicam. Vedi, da te bodo ta mala otroška srca najbolj pogrešala.

Odšel si, odšel od nas, dragi mož, oče, dedek in pradedek. Tiho si se poslovil in za vedno umolknil. A tudi mi pridemo za teboj. Verjamemo, da se enkrat srečamo na kraju, kjer ni trpljenja, ne bolečin in ne solz.

V imenu domačih in vseh, ki smo te imeli radi!

Aleš Tacer

Marija Ramšak

**Čeprav se vaš glas več ne sliši,
beseda vaša v nas živi,
povsod ste z nami vi.**

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame,
stare mame, babice in sestre

Marije RAMŠAK, Mežnarjeve bice iz Golavabuke,

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti, ji darovali vence, cvetje, sveče in svete maše. Hvala dr. Ervinu Pečniku za dolgoletno zdravljenje, patronažni sestri za večletno skrb, govornikoma Ivanu Hriberniku in Karolini Sešel za ganljivo izrečene besede slovesa, Moškemu pevskemu zboru Šmartno in pevkam ženskega pevskega zbora Slovenka iz Šmartnega za zapete žalostinke, gospodu župniku Francu Rataju za mašo zadušnico in nagovor ter pogrebni službi za opravljene pogrebne storitve.

**Žalujoči otroci: Marica, Nada, Franc, Jože, Filip in Marjan
ter sestre: Tončka, Ivanka, Vera in Tilčka z družinami,
vnuki in pravnuki.**

LISTNICA UREDNIŠTVA

Pred vami je že prva številka sedemintridesetega letnika Viharnika. V njej smo zbrali zanimivosti dogajanj prvih zimskih mesecev na področju gozdarstva, kmetijstva in ostalih aktualnih dogodkov. Nekaj več strani je namenjenih spominskim zapisom pokojnih. Večina le-teh je še iz lanskega leta, saj jih, žal, prej nismo mogli objaviti zaradi omejenega števila strani.

V mesecu decembru ste naročniki prejeli položnice za plačilo naročnine za drugo polletje lanskega leta. Zaradi spremembe programa vodenja naročnikov preko računalnika je prišlo do nekaj napak. Vse reklamacije bomo pregledali in jih rešili do sredine meseca februarja. Prihodnji mesec se bo sestel tudi uredniški odbor, ki bo preveril svoje delo v lanskem letu in sprejel smernice ter vsebinsko zasnovo za letošnje leto. O tem pa prihodnjič.

Ida Robnik,
urednica

Viharnik

izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj
Gradec, d. d., Vorančev trg 1,
2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

direktor:

Silvo Pitržnik

glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik,
Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Marta Krejan, Franc Jurač

lektorica:

Marta Krejan

idejna zasnova, grafično

oblikovanje in priprava za tisk:

Jože Repas, Edesign

tisk:

ZIP Center
Ravne na Koroškem

avtor fotografij na naslovnici:

Franc Jurač

Na podlagi mnenja ministrstva za
informiranje z dne 30. 1. 1992, je
Viharnik proizvod informativnega
značaja (tč. tarifne številke 3).

Gozdne učne poti na Koroškem

Drago Zagorc, univ. dipl.inž. gozd.

Razne tematske poti so postale hit: pobirajo stopinje za umetniki, Rimljani, sledijo moštu in turističnim kmetijam in gostilnam, naravnim znamenitostim in podobno. Najstarejše so romarske poti, zelo obiskane so planinske poti, po njih hodijo planinci že sto let in več, večina poti pa je mladih, saj so jih označili in jim dali vsebino šele zadnjih nekaj let. Nekatere poti so tudi opustili, med takimi so trim poti. Tu in tam so še vidni njihovi ostanki, ki opozarjajo na odlično zamisel, ki pa ni prišla ob pravem času ali ni bila ustrezno posredovana ljudem. Tega se poti najbolj bojijo, namreč, da jih napravijo, natisnejo vodnike, jih s pompom odprejo, nato pa pozabijo nanje. Kdo bi vedel, zakaj je tako? Ali pa vendarle: niso upoštevali potreb uporabnikov, narejene so bile zgolj zaradi trenutne modne muhe ali pa so ljudje kratko in malo pozabili nanje, ker jim niso bile zanimive.

Gozdne učne poti na Koroškem imajo že kar lepo tradicijo.

Kmalu bo minilo devetnajst let, kar so staknili glave gozdarji z Raven ter učitelji in učenci Osnovne šole Prežihov Voranc na Ravnah, druge poti pa so bile narejene v zadnjih desetih letih. Večina poti je plod skupnega razmišljanja gozdarjev ter šolnikov in učencev. Poti so zasnovali, pisali sponzorje in izvajalce, napisali in natisnili vodnike. Glede na to, da so poti sijajen pripomoček pri pouku naravoslovja, se ni bati, da bi šle v pozabo. Poti obiskujejo tudi mnogi drugi obiskovalci: eni uživajo v samoti gozda in so veseli, da zvedo kaj novega o gozdu, nekaterim služijo kot rekreacijski objekt in na njih nabirajo kondicijo, dediji in bice preživijo na njih z vnuki prav lepe urice, nekateri pa se pokažejo na njih le ob otvoritvi.

Da so poti nastale, je bilo potrebno veliko dela, ki so ga ob rednih službenih dolžnostih opravili revirni gozdarji ob pomoči vodij krajevnih enot in drugih, prostovoljno in brez denarnih vzpodbud. Zato je prav, da se v imenu obiskovalcev prav lepo zahvalim njihovim stvarnikom,

kot sem jih izluščil iz vodnikov: Gorazdu za pot po Naverškem vrhu, Jerneji in Zdenki za poti v Radljah in Vuzenici, Janezu za črnjansko, Suzani za dravograjsko, Tonetu in Petru za plešivsko in pot na Rahtel ter Primožu za mislinjsko gozdno učno pot. In še vsem tistim, ki so jim pri delu pomagali.

V zadnjem mesecu, dveh, sem večino poti v celoti prehodil. Z zadovoljstvom poročam, da sem le izjemoma videl kakšno poškodovano tablo ali kažipot in da obiskovalci za seboj ne puščajo smeti ali pa jih kdo pobere.

Poti in vodnike sem primerjal, dodal nekaj svojih izkušenj s planinskih poti in nastal je ta zapis. Z njim želim predstaviti, kaj vse so si kolegi gozdarji domislili in naštevali, dodati kakšno lastno izkušnjo z željo, da bi poti še bolj služile svojemu namenu in predvsem, da bi bile še dolgo v zadovoljstvo obiskovalcem, da bi jih razveseljevale, poučevale in bile v veselje tudi svojim snovalcem in skrbnikom.

Analiza gozdnih učnih poti na Koroškem

Gozdarji so sami in s sodelovanjem šol in drugih, uredili na Koroškem osem gozdnih učnih poti:

Gozdna učna pot Navrški vrh, Ravne na Koroškem, 1986; Zelena pot Teber, Črna na Koroškem, 1998;

Gozdna in zgodovinska učna pot Stari grad, Radlje ob Dravi, 1998;

Gozdna učna pot »Pistrov grad«, Vuzenica, 1999;

Dravograd – grad, gozdna učna pot, Dravograd, 2003;

Plešivec, gozdna-turistična pot, Slovenj Gradec, 2003;

Pot na Rahtelov vrh, Slovenj Gradec, 2004;

Lopan, naravoslovna gozdna učna pot, Mislinja, 2004.

Letnice so iz vodnikov. Iz analize sem izpusil gozdno in turistično pot Plešivec, ki se od ostalih poti bistveno razlikuje zaradi oddaljenosti izhodišča od večjega kraja, velike dolžine in ciljnih obiskovalcev.

Ostalih sedem gozdnih učnih

poti je namenjenih predvsem dijakom in učencem ter drugim sprehajalcem, ki so v glavnem lokalni prebivalci, in seveda tudi drugim ljubiteljem lepe narave. Zasnovane so tako, da so poučne, pestre, razgledne. So zagotovilo za sprehod skozi lepe in zanimive kraje, obet prijetnega doživetja.

Značilnosti poti:

- Z izjemo poti na Stari grad je vsem skupno to, da je njihov začetek težko najti. V središču kraja nisem videl kakšne dobro vidne table, ki bi opozarjala na gozdno učno pot v tem kraju. In vendar so te poti del turistične ponudbe kraja.
- Glede na namen poti in ciljne obiskovalce so poti dolge od 1 do 4 kilometre. Za pot je potrebno od 1 do 3 ure počasne hoje.
- Poti so večinoma zložne, nekoliko bolj naporni sta le poti na Rahtelov vrh in na Stari grad. Na večini poti so na razglednih ali drugih točkah klopi.
- Potekajo večinoma po stezah in traktorskih vlakih in se, kolikor je to mogoče, izogibajo cest. Poti so krožne. Označene so večinoma s kažipotmi v obliki smernih puščic na posebnih deskah, pritrjenih na kol, in le izjemoma tudi z markacijami na drevesih, skalah, zidovih. Nekateri kažipotmi in markacije so že obledeli in so slabo vidni.
- Večina poti vključuje objekte kulturne in naravne dediščine.
- Večina poti je zasnovanih tako, da poleg lepote in zanimivosti gozda prikazujejo tudi krajino.
- Na začetku poti so veliki panoji, na katerih je predstavljena pot na fotografijah, avioposnetkih, kartah ali skicah. Na njih so označena tudi stojišča, ki so identična s tistimi v vodnikih. Na panojih so posredovane tudi druge informacije o poti in na nekaterih so tudi karikature iz gozdnega bonton.
- Na poteh je zelo različno število stojišč, od 9 do 51. Vendar pa je tam, kjer je malo stojišč,

na posameznem stojišču podanih večje število informacij.

- Za vse poti so bili izdelani in natisnjeni vodniki. Če želi obiskovalec učne poti bolj poglobljene informacije o gozdni učni poti, mora imeti s seboj vodnik.

Predstavitev gozda:

- Osnovne informacije o posameznih elementih gozda dobimo na informacijskih tablah, če pa želimo izvedeti še kaj več, je potreben vodnik.
- Na tablah in deskah, ki hkrati služijo tudi kot kažipot, so predstavljene drevesne vrste, od 7 do 20. Na učnih poteh Stari grad in Dravograd – grad pa tudi eksote. Grmi in zelišča so predstavljeni le izjemoma.
- Table z napisi in bolj obsežni opisi v vodnikih opozarjajo na druge dele in vloge gozda ter razvoj gozda:
 - gozdna tla, koreninski pletež, voda in gozd, studenec, potok, korito, mlaka;
 - razvoj gozda: obnova gozda, naravno pomlajevanje, gozdno mladje, naravni razvoj gozda, zaraščanje negozdnih površin, slojevitost gozda;
 - vrste gozda: gospodarski gozd, varovalni gozd, rezervat, umetno osnovan gozd, iglasti gozd, listnati gozd, mešani gozd, smrekov gozd, mladi bukov gozd, odrasel gozd smreke s posameznimi bukvami;
 - deli gozda: gozdna jasa, gozdni rob, poseka, gozdna krajina;
 - prerezi debla, les;
 - drevesni posebneži, drevesni orjaki, umrlo drevo, mrtvo drevo, drevesna dupla, lubadar;
 - gozd kot varuh našega prostora, pionirski pomen gozda, varovalni gozd, erozija, usad;
 - gozd in divjad, krmljenje divjadi, solnice, krmlilnice, opazovalnice, valilnice, živali v gozdu, lov;
 - objekti kulturne dediščine: kapelice, znamenja, ostanki gradov, cerkve, metalurški in rudarski muzej na prostem, celek, čebelnjak, sadovnjak;
 - zgodovina kraja in spomenikov kulturne dediščine;
 - gozdni bonton.

Nekateri objekti, ki so bili zgrajeni prav zaradi gozdnih učnih poti: solnice, krmišča, opazovalnice divjadi (preže), hišica s prerezi debla, valilnice in krmilnice za ptice.

Povzetki in mnenja

Gozdne učne poti so namenjene predvsem učencem, dijakom in sprehajalcem, ki se želijo poučiti o gozdu ali pa se zgolj sprehoditi v lepi naravi. Zato naj bodo poti zasnovane tako, da tem ciljem kar najbolj služijo.

- Začetek poti naj bo čim bližje kraju, od koder pričakujemo največ obiskovalcev. Glede na to, da so del turistične ponudbe, naj bo v središču kraja informacijska tabla, ki opozori tudi na gozdno učno pot.
- Poti naj bodo položne, lahko prehodne, pestre, razgledne, varne. Potekajo naj čim več po stezah in čim manj po cestah. Na nevarna mesta je potrebno opozoriti in jih zavarovati.
- Primerna dolžina poti je 2-3 km, oziroma 2-3 ure počasne hoje.
- Poti naj bodo dobro označene. Ker je v gozdovih že toliko različnih znakov, mej, označb, da je že grdo, sem mišljenja, da bi bile označbe na drevesih, skalah ipd. za vse učne poti enotne, dobro vidne in čim bolj enostavne (da iz markacij ne nastanejo zmazki).
- Poučna vsebina naj bo predstavljena čim bolj nevtrilno. Na informacijskih tablah na začetku poti so koristne informacije o poteku poti, zelo pregledni so letalski posnetki z vrisano potjo, najpomembnejše informacije o poti in gozdni bonton. Tam bi bilo koristno namestiti skrinjico, v kateri bi bilo vedno nekaj vodnikov.
- Vse objekte je potrebno vzdrževati, poskrbeti, da na poti ni smeti. Zato bi vsaka pot morala imeti svojega skrbnika in bota (donatorja).

Priporočila:

- označil bi še kamenine in grme;
- na pomembnih razglediščih bi predstavil razgled;
- za vse gozdne učne poti na Koroškem bi pripravil skupni vodnik, kjer bi poučno vsebino, ki se pojavlja na večini poti, predstavil skupaj, posamezne poti, njihov potek in specifičnosti pa bi predstavil posebej;
- v sredstvih obveščanja bi si prizadeval čim večkrat spomniti na gozdne učne poti (teden gozdov, krajevni prazniki, okrogle obletnice, turistične informacije ipd.).

Poleg tega pa še: Zeleno pot na Teber bi, kot je napovedano v vodniku, označil in opremil na vrh Tebra in nadaljeval v Rudarjevo. Skupaj z rudarskima muzejema v Črni in na Poleni bi bila pomembna učna pot v državnem merilu, ki bi predstavila zgodovino rudarstva, hude posledice v naravi in postopno sanacijo degradirane narave.

Foto: Karel Zagorc

Na vseh učnih poteh opozarjajo na pomen gozda za oskrbo z vodo. Učna pot Dravograd

Informacijska tabla na učni poti na Rahtelovem vrhu.

Kažipot in informacijske table na poti na Rahtelov vrh.

Izviren domislek na Misinjski učni poti: kozolci s prečnim in vzdolžnim prerezom hloda.

Z gozdne učne poti Dravograd - grad se odpirajo lepi razgledi na Dravsko in Mislinjsko dolino

Nevarna mesta na učnih poteh morajo biti zavarovana.

ZA DOLGO IN BREZSKRIBNO ŽIVLJENJE

Smeh

je pol zdravja. Požene pozitivni tokokrog v organizmu, nas napolni z voljo do življenja, deluje proti stresu, strahu in depresijam, odpravlja zavrto in napetost, krepi samozavest in imunski sistem, znižuje krvni tlak...

Smejte se čim večkrat.

ŽLATA NALOŽBA
življenjsko zavarovanje

Zavarovalnica Maribor d.d.

PE Slovenj Gradec

Francetova ulica 7, 2380 Slovenj Gradec

tel.: 02/881 27 00, faks: 02/881 27 37

e-mail: pe-slovenj-gradec@zav-mb.si

ŽIVLJENJE GRE NAPREJ IN MI Z VAMI